

Na křižovatce duchovní a sexuální identity:

Křesťanský pohled na homosexualitu

Mark A. Yarhouse¹

Anotace*

Cílem článku je vytvořit prostor, v kterém církev netrvá na tom, že řešením homosexuality je úplná heterosexuální orientace, nebo dokonce manželství. Tohoto cíle článek dosahuje tím, že detailně otevírá nuancované křesťanské chápání sexuální identity. Začíná však přehledem současného psychologického výzkumu, jmenovitě ve čtyřech oblastech: rozšířenost homosexuality, příčiny, status odchylky a změna sexuální orientace. Autor mapuje postupný vývoj teorií utváření sexuální identity. Je nezanedbatelný statistický rozdíl v počtech těch, kdo prožívají přitažlivost ke stejnému pohlaví, a počty těch, kdo se hlásí k homosexuální orientaci. V současných výzkumech hrají důležitou roli tzv. milníkové události. Výzkumy ukazují, že u křesťanů dochází k některým milníkům až o několik let později než ve výzkumech, které se nezaměřují na náboženské otázky. Je možné, že k syntéze identity nemůže dojít v dřívějším věku právě vzhledem k tomu, jak obtížným terénem procházejí. Vztah mezi homosexualitou a křesťanskou vírou pomůže objasnit pojem intersekcionalita, který označuje komplexní proces, v kterém se protínají a ovlivňují různé aspekty, z kterých se sexuální identita skládá. Další pomocí k objasnění tohoto vztahu, je rozlišit kongruenci organistickou (vodítkem pro utváření identity jsou vlastní prožitky) a kongruenci telickou (pojítkem utváření identity je cíl, ke kterému dotyčný směřuje). Situaci lze schematicky uspořádat podél tří trajektorií, kterými křesťané během syntézy sexuální identity mohou procházet: 1. Potvrdit ho-

---

1 Yarhouse vyučuje psychologii na Regent University ve Virginia Beach ve státě Virginia, kde působí od roku 1998. Na Wheaton College získal magisterský titul v teologii a také magisterský titul a doktorát v klinické psychologii. Je ředitelem Ústavu pro studium sexuální identity (www.sexualityinstitute.org). Aktuální zprávy o práci tohoto ústavu mohou zájemci najít na facebooku. Hlavní řečník Evangelikálního fóra v roce 2018, www.evangelikalniforum.cz.

* Shrnutí nebylo součástí původního článku, je dílem editora časopisu *Theologia vitae*. Překlad článku: Alena Švecová.

mosexuální identitu jako hlavní. 2. Posun od homosexuální k heterosexuální orientaci (přitom autor nevylučuje, že někteří zažijí, jak jejich přitažlivost ke stejnému pohlaví slábné, příp. jak jejich přitažlivost pro jiné pohlaví sílí). 3. Odklon od gay identity, přičemž důraz je kladen na to, že sexuální identita není v osobní identitě člověka tou hlavní silou. Pozornost je věnována také částečné teodiceji – jak si může věřící udržet důvěru v Boží dobrotu navzdory těžkým vnitřním zápasům. Článek ústí do výzvy odpoutání se od nesprávného středu a k „novému vystředění já“, jak to nazval M. Volf. Je třeba také nově promýšlet vztah církve k cílevědomému svobodnému stavu, který může přinést trojí užitek – osobní objevení Boží svrchovanosti a vlády, nalézání osobitého životního poslání a návrat ke společenství věřících, které je výrazem Boží lásky.

Abstract: At the intersection of religious and sexual identities: A Christian perspective on homosexuality

This article is the Czech translation of English text available on-line at the pages of the *Carl F. H. Henry Center for Theological Understanding* at Trinity Evangelical Divinity School in Deerfield, IL, U.S.A. <https://henrycenter.tiu.edu/wp-content/uploads/2013/11/Yarhouse-Homosexuality.pdf>

The goal of the article is to encourage the church to expand the vision of the Christian who is navigating sexual identity issues beyond the expectation of complete heterosexuality or the expectation of heterosexual marriage. It reaches the goal by a way of a nuanced Christian understanding of sexual identity. First it offers an overview of a scientific research in four main areas of prevalence, causes, status as a pathology, and change of sexual orientation. The author tells the story of sexual identity construction theories. There is a statistic difference between those who report attraction to the same sex, and those who experience such an attraction to the same sex that they report a homosexual orientation. So called “milestone events” play an important role in contemporary researches. And they show that among Christians some of these milestone events come several years later than in researches who do not cover religious groups of respondents. It is possible that this is a reason for prolonged identity construction. A notion of “intersectionality” might help to clarify relation between homosexuality and Christian faith as it describes complex process in which multiple aspects of identity combine. Farther helps distinction between organismic (taking cues from one’s own impulses as a guide to shaping identity) and telic congruence (looks ahead to who one is becoming). Resolving sexual identity conflicts takes a form of three life trajectories: 1. Affirm gay identity as central; 2. Move from homosexual to heterosexual orientation; 3. Move away from gay identity. Article touches upon theodicy from the point of view of how to trust in God’s goodness in the midst of such inner tensions. Article ends with the challenge to re-center self (designation of Miroslav Volf). As evangelical Christians we need to revisit our view of singleness and how we communicate what it is we value in the local church. Much can be gained – to trust God as sovereign over the same-sex sexuality, rediscover the issue of Christian vocation, and to experience that the most important expression of love and intimacy in the life of the Christian is meant to be experienced in Christian community. (*This abstract is not included in the original, it has been made by the editor of Theologia vitae.*)

Před několika lety jsem s jednou kolegyní mluvil o našem společném zájmu, jímž je vyučování na křesťanských školách vyššího stupně. Říkala mi, jak v konzervativním prostředí ráda působí jako liberálnější hlas. Může studenty posouvat z jejich komfortní zóny a vést je k zamyšlení nad obtížnými tématy. Rozuměl jsem jí, ale když jsem se nad tím víc zamyslel, uvědomil jsem si, že se většině lidí líbí, když mohou dělat něco takového. Většina učitelů ráda klade svým studentům náročné otázky a naše kultura podporuje zpochybňování norem a zdrojů tradice. Podle mínění některých celý náš vzdělávací systém útočí na tradiční předpoklady a struktury, takže jsou zpochybňovány mnohé názory a hodnoty. Možná je větší výzvou identifikovat pravdy, které jsou navzdory měnící se sociokulturní krajině trvalé. Samozřejmě, u některých témat nezbytné je určité vyvážení, kdy přesné pochopení toho, co je pravdivé a správné, vyžaduje přehodnocení existujícího pojetí a zároveň uznání potřeby uchovat učení, které je správné. A v západní kultuře jednadvacátého století snad žádné téma tomuto popisu neodpovídá líp než homosexualita.

Pedagogové vždy mohou studenty pobízet, aby se o daném tématu dověděli víc a aby si kladli otázky nad svými předpoklady. Zároveň je třeba rozpoznat, co si člověk myslí o sexualitě a zejména o křesťanské sexuální etice. Křesťanská sexuální etika je pod palbou a někteří se domnívají, že věda rozhodně vyvrací její základní předpoklady a tvrzení. Existuje studie, kterou jsem napsal se Stanem Jonesem, o čtyřech oblastech vědeckého výzkumu, které často bývají vnášeny do morální debaty v církvi s cílem změnit církevní učení a politiku ohledně stejnopohlavních svazků a ordinování do duchovní služby těch, kteří v takových vztazích žijí: rozšířenost homosexuality, etiologie (příčiny) homosexuality, zda homosexualita představuje odchylku od normálu a zda se homosexuální orientace může změnit.²

Nedávno jsme se Stanem Jonesem výzkum v některých z těchto ústředních oblastí aktualizovali,³ a tak níže začnu stručným shrnutím příslušných vědeckých podkladů. Poté se zaměřím na sexuální identitu a nedávný výzkum utváření a syntézy identity, což považuji za často přehlížený, ale potenciálně užitečný rámec předpokladů pro křesťanské chápání stejnopohlavní sexuality a chování.

---

2 Stanton L. Jones a Mark A. Yarhouse, *Homosexuality: The Use of Scientific Research in the Church's Moral Debate* (Downers Grove: IVP, 2000).

3 Stanton L. Jones a Alex W. Kwee, „Scientific Research, Homosexuality, and the Church's Moral Debate: An Update“, *Journal of Psychology and Christianity* 24:4 (2005): 304–16; Mark A. Yarhouse a Jill L. Kays, „Homosexuality and Sexual Identity: An Update“, in *Basic Issues in Sex Therapy* (Doug Rosenau, Michael Sytsma a Debra Taylor, eds.), což je výukový balíček, který k vydání chystá Institute for Sexual Wholeness, Atlanta, GA.

1. Věda, homosexualita a křesťanská sexuální etika

Křesťanství tvrdí, že Bůh stvořil lidi, aby žili ve vztazích, v rodinách (Genesis 1–2).⁴ Stvoření učí a Ježíš, Pavel a další v Novém zákoně potvrzují, že Bůh chce, aby se lidé rodili do rodin s heterosexuálním manželstvím. To je důležité, protože do tohoto kontextu Bůh také vkládá genitální sex. Ten obnáší plnou sexuální intimitu a její vyjádření. Křesťanství tvrdí, že sexualita obecně a zvláště genitální sex jsou dobré, ale lidskou sexualitu neredukuje jen na genitální sex či behaviorální vyjádření. Křesťanství učí, že celoživotní heterosexuální vztahy jsou Boží zjevenou vůlí pro plnou genitální sexuální intimitu, pro toto konkrétní vyjádření naší sexuality naším chováním.

Křesťané chápou sexualitu jako dar od Boha, nedílnou součást toho, co znamená být člověkem. Genitální sexuální aktivita je prostředkem rozmnožování, který nejen přináší život a zrcadlí božský akt stvoření, ale je také základem pro rodinný život ve všech kulturách celých dějin. Sexualita je však víc než jen genitální sexuální aktivita. Podle křesťanského pojetí je lidská sexualita odrazem toho, *kdo jsme*, stejně jako (nebo víc než) toho, *co děláme*.⁵ Naše sexualita nás učí o tom, jak potřebujeme Boha, neboť právě v ní zakoušíme touhu po nabytí úplnosti v někom druhém (*eros*). Křesťanské pojetí sexuality klade důraz na potvrzování této touhy po úplnosti jako něčeho, co existuje bez ohledu na rodinný stav či sexuální zkušenost; je zásadní pro to, co znamená být člověkem. Toužíme jeden po druhém, po doplnění, a dokonce i manželství. Kontext, v němž se genitální sexuální chování dovršuje, jen poukazuje na věčnou či transcendentní realitu doplnění v někom druhém. Manželský vztah, jak vysvětluje Písmo, zrcadlí vztah mezi Bohem a starověkým Izraelem⁶ a mezi Kristem a církví, Kristovou nevěstou (Ef 5,22–23).

-
- 4 Viz Mark A. Yarhouse a James N. Sells, *Family Therapies: A Comprehensive Christian Appraisal* (Downers Grove: IVP, 2008); Robert R. Roberts, *Taking the Word to Heart: Self and Others in an Age of Therapies* (Grand Rapids: Eerdmans, 1993), 81–105. Právě v rodinách se toho hodně dozvídáme o sobě, o Bohu a o druhých. V rodině se dozvídáme o své závislosti na Bohu a o tom, jak se chovat jedni k druhým včetně pocitu vzájemnosti (o naší vzájemné zodpovědnosti a závazcích). Rodina také poskytuje prostředí, v němž se učíme sebezapření a vytrvalosti a také pozitivnímu jednání. Je tedy pochopitelné, že Bůh stvořil rodinu jako kontext, ve kterém může k tomuto důležitému a dalekosáhlému učení docházet.
  - 5 Píše o tom Lewis Smedes, *Sex for Christians: The Limits and Liberties of Sexual Living* (2. vyd.; Grand Rapids: Eerdmans, 1994), 231.
  - 6 Starý zákon často přirovnává modlářství Izraele k cizoložství vůči Bohu. Bůh zjevuje závažnost modlářství pomocí analogie založené na tom, co lidé vědí o manželské intimitě (viz Jr 3,8). Srov. C. Ortlund, *God's Unfaithful Wife: A Biblical Theology of Spiritual Adultery* (New Studies in Biblical Theology 2; Downers Grove: IVP, 1996).

Křesťanství tedy tvrdí, že sex v manželství je „životodárný sjednocující akt“,⁷ který je tělesný a zároveň spojený s transcendentními záměry. Proto Písmo přirovnává důvěrnost Kristova vztahu s církví k manželskému vztahu.⁸ Tato souvislost s transcendentí kontrastuje s tím, co se běžně vyskytuje v naší současné kultuře. Vezměme si například nynější pěstování nezávazných krátkodobých sexuálních vztahů na mnoha vysokoškolských kolejích.⁹ Křesťanství učí, že i nezávazný sex je víc než jen výměna tělesných tekutin, i kdyby oba zúčastnění tvrdili něco jiného. Samotný sexuální akt je spjat s transcendentním významem, který existuje nezávisle na záměrech zúčastněných. Sex má duchovní rozměr, takže každý sex mimo kontext celoživotního svazku mezi mužem a ženou narušuje jeho význam a účel.

Jak s tím vším souvisí homosexualita? Možná to někoho překvapí, ale homosexualita není ústředním bodem křesťanské etiky. Spíš je to tak, že homosexuální chování je jedním z *mnoha* sexuálních projevů, které spadají mimo kontext celoživotního svazku mezi mužem a ženou, včetně předmanželského a mimomanželského sexu, pornografie a podobně. Křesťanské pojetí začíná širší sexuální etikou, která potvrzuje dobro materiálního stvoření a dobro naší vlastní sexuality.¹⁰ Poté křesťanství přechází k přesvědčení, že Bůh staví lidi do rodin a označuje svazek muže a ženy jako vztah, ve kterém má docházet k úplné genitální sexuální intimitě. Sex se samozřejmě může vyskytovat i mimo tento kontext a tyto projevy budou dál ukazovat na účel, který je přesahuje, ale dochází k nim a existují mimo Boží zjevenou vůli pro genitální sexuální vyjádření.

Katolické a protestantské či reformované křesťanské tradice jsou odrazem tohoto biblického chápání celoživotního heterosexuálního manželství jako místa pro genitální sexuální chování. Církev už sice byla svědkem mnoha pokusů

-
- 7 Smedes, *Sex for Christians*, 109, 112, 114–15, 181, 212. Smedes také pojednává o výchovných a potěšujících rozměrech sexu. Sex má potenciál přinášet nový život a je přirozeným prostředkem, jak daný pár může plodit potomky. Samozřejmě ne všechen sex v manželství přináší nový život, ať už to je z vlastního rozhodnutí manželů, nebo v důsledku neplodnosti (kterou křesťané chápou jako důsledek pádu). Nicméně pohlavní styk je prostředkem, jímž se utváří nový život, a k formování nového života dochází v určitém specifickém vztahu, heterosexuálním manželství.
  - 8 Christine Colónová a Bonnie Fieldová uvádějí, že manželství sice vyučuje o Kristově vztahu k církvi, ale to by nemělo sloužit k tomu, abychom si z něho dělali modlu nebo znevažovali svobodný stav. Ve skutečnosti i svobodní zrcadlí důležité hodnoty křesťanství, včetně naší primární věrnosti a identity jako Kristových následovníků, a nikoli jako těch, kdo jsou vázáni k biologické rodině. Viz Christine A. Colón a Bonnie E. Field, *Singled Out: Why Celibacy Must Be Reinvented in Today's Church* (Grand Rapids: Brazos, 2009), 167.
  - 9 Donna Freitas, *Sex and the Soul: Juggling Sexuality, Spirituality, Romance, and Religion on American's College Campuses* (Oxford: Oxford University Press, 2008).
  - 10 Shrnující výklad viz in Christopher Ash, *Christianity and Sexuality* (ed. D. A. Carson; Christ on Campus Initiative; Deerfield, IL: Carl F. H. Henry Center for Theological Understanding, 2009), dostupné on-line na <http://tgc-documents.s3.amazonaws.com/ccl/Ash.pdf>.

křesťanské učení o sexuální etice změnit, ale křesťanská sexuální etika je zakotvena v Písmu a křesťané ji zastávají v celých dějinách církve. Ve skutečnosti by bylo radikální odchytkou od církevní tradice, kdyby dnes křesťané podporovali nebo schvalovali homosexuální chování a vztahy. Ti křesťané, kteří se tímto směrem ubírají, tak podle všeho činí spíše na základě „rozumu“ (vědy) a osobní zkušenosti než na základě učení Písma či církevní tradice.

Tím se dostáváme k našemu stručnému přehledu současného rozumového (vědeckého) chápání a toho, jak se dnes využívá v morálních debatách v církvi. Čtyřmi hlavními oblastmi jsou rozšířenost, příčiny, status odchylky a změna sexuální orientace. Stručně zde nastíním naše chápání těchto čtyř oblastí a jejich význam pro morální debatu církve.

1.1 Rozšířenost homosexuality

K homosexuální orientaci se hlásí zhruba 2–3 % americké dospělé populace.¹¹ Ti, kdo tvrdí, že rozšířenost homosexuality by měla ovlivňovat smýšlení církve o morální debatě, často poukazují na starší studie, například na studii Alfreda Kinseyho z 50. let 20. století, která odhadovala vyšší výskyt.

Novější výzkum výše uvedený procentní podíl potvrdil jako stabilní v čase,¹² i když bude zajímavé sledovat, zda se v otevřenějším a tolerantnějším sociokulturním kontextu nepřizná ke své orientaci víc jedinců.¹³ V souladu s tímto myšlenkovým směrem je homosexualita rozšířenější v městských prostředích než na venkově. Tyto rozdíly jsou pravděpodobně způsobeny tím, že se lidé stěhují do měst, aby mohli být s druhými, kteří mají podobné zkušenosti, a také určitou ztrátou zábrán vůči sexuálnímu vyjádření, k němuž může v městském prostředí docházet. Celkově se však národní průměr pohybuje mezi dvěma a třemi procenty populace.

Budou mít vyšší odhady výskytu vliv na křesťanské učení v této oblasti? Někteří tvrdí, že by měl, ale křesťanství historicky nebere v úvahu, o jak rozší-

---

11 Edward O. Laumann, John H. Gagnon, R. T. Michael a S. Michaels, *The Social Organization of Sexuality* (Chicago: University of Chicago Press, 1994).

12 P. J. Egan, M. S. Edelman a K. Sherrill, *Findings from the Hunter College Poll of Lesbians, Gays, and Bisexuals: New Discoveries about Identity, Political Attitudes, and Civic Engagement* (New York: The City University of New York, 2008). Z 2,9 % těch, kdo se považovali za gaye, lesby či bisexuály, se 51,1 % identifikovalo jako lesby či gayové, zatímco 48,9 % se označilo za bisexuály. Muži byli spíše homosexuální (68,4 %) než bisexuální (31,6 %), zatímco ženy byly spíše bisexuální (65,3 %) než lesbické (34,7 %). Tato zjištění odpovídají názoru, že mezi ženami se projevuje větší sexuální flexibilita než u mužů.

13 Viz Debby Herbenick, Michael Reece, Vanessa Schick, Stephanie A. Sanders, Brian Dodge a J. Dennis Fortenberry, „Sexual Behavior in the United States: Results from a National Probability Sample of Men and Women Ages 14–94“, *Journal of Sexual Medicine* 7 (2010): 255–65. V tomto výzkumu se za gaye označilo 4,2 % dospělých mužů a 0,9 % dospělých žen se identifikovalo jako lesby.

řený problém jde. Někteří by mohli argumentovat, že nárůst výskytu určitého chování může být odrazem většího či všeobecnějšího přijetí projevů pádu, které by křesťané neměli schvalovat. Například ve Spojených státech jsou teď sexuální závislosti mnohem běžnější, to však podle křesťanů neznamená, že se něco změnilo na morálnosti sexuálních závislostí. Mnozí křesťané to vidí jako odraz kultury, která zdůrazňuje individuální zájmy a hédonistický náhled na svět, kdy se usiluje o osobní požitek na úkor druhých, zejména žen, které jsou degradovány jako pouhé nástroje k uspokojování zájmů druhých. Kulturní ztráta zábran vůči sexuálnímu vyjádření, která podporuje a umožňuje sexuální závislosti, nepředstavuje zlepšení. Rozšířenost tedy s morální debatou logicky nesouvisí. Křesťané uznávají, že určité vzorce hříchu mohou být běžnější, jako třeba závist, zatímco jiné poměrně ojedinělé, jako například nekrofilie. To, nakolik je určité chování běžné či neobvyklé, historicky neurčuje jeho morálnost. Jeho výskyt a morálnost jsou dvě odlišné otázky.

1.2 Příčiny homosexuality

V morálních debatách církve zaujímá významné místo také debata o tom, co způsobuje homosexualitu. Ti, kdo argumentují ve prospěch změny křesťanské sexuální etiky, tvrdí, že pokud je homosexualita dána biologickými příčinami, pak homosexuální chování není mimo Boží vůli pro sexuální vyjádření. Když se setkávám s rodinami, které se potýkají s touto otázkou, zdá se, že se ptají: „Tvoří Bůh lidi jako gaye?“ Přesněji jde o otázku, zda Bůh tvoří nějakého člověka tak, aby ho přitahovalo stejné pohlaví, a zda tvoří člověka s homosexuální orientací. Avšak existence přitažlivosti k těmž pohlaví či homosexuální orientace nevyovídá o tom, zda je od Boha, nebo ne. To ukazuje na širší téma teologie sexuální identity, včetně teodiceje.¹⁴ Jde tu o otázku, jak si vysvětlit prožitky, které mohou být důsledkem pádu. Podobně jako existenci sklonů k depresi či úzkosti nevykládáme tak, že Bůh daného člověka stvořil depresivním nebo úzkostným, měli bychom si dávat pozor na to, abychom nedospěli k ukvapenému závěru, že existence určitého prožitku či stavu zrcadlí Boží záměr pro daného člověka. I nepatologické záležitosti jako například rozdíly v normální lidské povaze či osobnosti lze chápat s poukazem na Boží záměry pro lidi. Lidé mohou být náchylní k neurotičnosti (nebo emoční labilitě), ale ani tehdy nesmí zůstat u postoje „Bůh mě takhle stvořil,“ a naopak by si měli klást otázku: „Jak Bůh chce, abych rostl do Boží podoby a vykazoval ve svém životě a vztazích ovoce Ducha?“

---

14 Teodicea, o které podrobněji pojednáme v části 5 níže, označuje teologické zkoumání Boha a Božího charakteru vzhledem k existenci zla a utrpení včetně vlivu pádu na stvořený řád, což může zahrnovat přírodní pohromy, bezdůvodné zlo, hřích, který se skrývá v srdci jednotlivých lidí a tak dále. Viz D. A. Carson, *How Long, O Lord? Reflections on Suffering and Evil* (2. vyd.; Grand Rapids: Baker, 2006), 15–35.

Biologická hypotéza pro příčiny homosexuality je silně prosazována už dvě desetky let. Byly uveřejněny studie o řadě údajných souvislostí včetně analýz výzkumu dvojčat,¹⁵ pořadí narození mezi sourozenci a preference ruky¹⁶ a zvířecích modelů (kde je homosexuální chování buď pozorováno v přírodě, nebo je výsledkem genetických, hormonálních či jiných manipulací).¹⁷ Některé nejnovější výzkumy pracovaly s genetickým skenováním¹⁸ a jiné sledovaly symetrii mozku a nervové spoje.¹⁹

Ti, které výzkum příčin zajímá, by mohli položit otázku, zda se zkoumají také vlivy prostředí na vznik homosexuality. Jak jsem se již zmínil, biologická hypotéza je propagována už léta a zůstává hlavním středem pozornosti. Výzkum vlivů prostředí není financován a dřívější studie jsou opomíjeny ve prospěch nynějšího důrazu na přírodu oproti výchově.

Vzhledem k omezením ve výzkumu, který se snaží určit biologické vlivy jako základní klíčový faktor při rozvoji homosexuality, se dnes většina odbor-

-
- 15 N. Långström, Q. Rahman, E. Carlström a P. Lichtenstein, „Genetic and Environmental Effects on Same-Sex Sexual Behavior: A Population Study of Twins in Sweden“, *Archives of Sexual Behavior* 39:1 (2008): 75–80. Naneštětí většina učebnic o lidské sexualitě dosud cituje slavnou studii Michaela Baileyho a Richarda Pillarda, ve které uváděli 52% shodnost (konkordanci) mezi zkoumanými jednovaječnými dvojčaty. Mnohem kvalitnější studie, také od Michaela Baileyho, pracuje se vzorkem z australského registru dvojčat (což je reprezentativnější vzorek) a zde „konkordance“ mezi zkoumanými jednovaječnými dvojčaty klesla z 52 % na 20 %. J. M. Bailey, M. P. Dunne a N. G. Martin, „Genetic and Environmental Influences on Sexual Orientation and Its Correlates in an Australian Twin Wample“, *Journal of Personality and Social Psychology* 78 (2000): 524–36. Původní, často citovaná studie s nadhodnocenými údaji o shodnosti je J. Michael Bailey a Richard C. Pillard, „A Genetic Study of Male Sexual Orientation“, *Archives of General Psychiatry* 48 (1991): 1081–96.
  - 16 R. Blanchard, „Review of Theory and Handedness, Birth Order, and Homosexuality in Men“, *Laterality* 13 (2008): 51–70; R. Blanchard, J. M. Cantor, A. F. Bogaert, S. M. Breedloe a L. Ellis, „Interaction of Fraternal Birth Order and Handedness in the Development of Male Homosexuality“, *Hormones and Behavior* 49 (2006): 405–14; R. Blanchard a R. A. Lippa, „Birth Order, Sibling Sex Ratio, Handedness, and Sexual Orientation of Male and Female Participants in a BBC Internet Research Project“, *Archives of Sexual Behavior* 36 (2007): 163–76; A. F. Bogaert, R. Blanchard a L. E. Crosthwait, „Interaction of Birth Order, Handedness, and Sexual Orientation in the Kinsey Interview Data“, *Behavioral Neuroscience* 5 (2007): 845–53.
  - 17 Například Demir a Dickson vytvořili genový fragment (alelu zvanou *fruitless [fru]*), který byl buď samčím, nebo samičím způsobem spojen v chromozomu opačného pohlaví. Například pokud se geneticky upraví samečci octomilek, nebudou vykazovat samčí projevy dvoření. Pokud se geneticky upraví samičky octomilek, budou u nich pozorovatelné samčí projevy dvoření. Viz E. Demir a B. J. Dickson, „Fruitless Splicing Specifies Male Courtship Behavior in *Drosophila*“, *Cell* 121 (2005): 320–26.
  - 18 Brian S. Mustanski, M. G. Dupree, C. M. Nievergelt, S. Bocklandt, N. J. Schork a Dean H. Hamer, „A Genomewide Scan of Male Sexual Orientation“, *Human Genetics* 116:4 (2005): 272–78.
  - 19 Ivanka Savic a Per Lindström, „PET and MRI Show Differences in Cerebral Asymmetry and Functional Connectivity between Homo- and Heterosexual Subjects“, *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America* 105:27 (8. července 2008): 9403–8.

níků domnívá, že sexuální orientace je výsledkem mnoha možných vlivů. Tyto faktory nejspíš u různých lidí působí v různé míře. Americká psychologická asociace nejspíš postupovala správně, když výzkum nedávno shrnula takto:

V otázce přesných důvodů, proč se u jedince vyvine heterosexuální, bisexuální, gay, nebo lesbická orientace, není mezi vědci shoda. Řada výzkumů sice zkoumá možné genetické, hormonální, vývojové, společenské a kulturní vlivy na sexuální orientaci, ale dosud nebylo zjištěno nic, co by vědcům umožnilo dospět k závěru, že sexuální orientace je určována nějakým konkrétním faktorem či faktory. Mnozí se domnívají, že příroda i výchova hrají komplexní role; většina lidí prožívá, že ohledně své sexuální orientace nemají téměř nebo vůbec žádnou volbu.²⁰

Podle mého názoru je důležité, abychom pochopili, že lidé si nevybírají, že je bude přitahovat stejné pohlaví nebo že budou mít homosexuální orientaci jako takovou. Prostě zjišťují, že je stejné pohlaví přitahuje. Proč tomu tak u některých lidí je nebo proč mají homosexuální orientaci, není jasné. Jak jsem uvedl výše, tak či onak se na tom pravděpodobně podílí řada faktorů a tyto faktory se nejspíš člověk od člověka různí.

V současných diskusích o křesťanské sexuální etice a homosexuálním chování je právě tato oblast výzkumu zmiňována snad nejčastěji. Mnozí lidé se potýkají s otázkou, jak může sexuální etika dávat smysl, pokud si člověk prožitky přitažlivosti k stejnému pohlaví nevybírá. Křesťanská sexuální etika však není závislá na příčinách sexuální orientace. Ať už impuls pochází „zevnitř“, nebo je výsledkem působení vlivu prostředí, popřípadě je vyvolán nějakou kombinací vlivů, což je pravděpodobnější, křesťanství učí, že věřící své impulzy hodnotí ve světle Boží zjevení vůle pro chování a podle toho, zda by se křesťan měl daným vzorcem chování vyznačovat.

1.3 Homosexualita jako psychopatologický jev

Hlavní organizace duševního zdraví nepovažují homosexualitu za duševní chorobu. Americká psychiatrická asociace ji roku 1973 odstranila z *Diagnostického a statistického manuálu duševních poruch* a od té doby se pozornost soustředí na to, jak podpořit sexuální menšiny v rozvoji jejich identity a jak nakládat s psychickými problémy, s nimiž se příslušníci homosexuální komunity často potýkají.

Mnozí odborníci dnes například uznávají, že příslušníkům homosexuální komunity častěji hrozí poruchy nálady, úzkostné poruchy, závislost na

---

20 American Psychological Association, „Answers to Your Questions for a Better Understanding of Sexual Orientation and Homosexuality“, dostupné on-line na <http://www.apa.org/topics/sexuality/orientation.pdf>.

návykových látkách, sebevražedné sklony, nízká sebeúcta a další problémy.²¹ Výzkumníci a teoretici tento vyšší výskyt potíží chápou především optikou modelů menšinového stresu, tedy tak, že zvýšené psychické strádání a společenský tlak spojený s tím, že jedinec patří k sexuální menšině, může vést k těm či oněm zdravotním potížím.²²

V naší kultuře došlo k pozoruhodnému posunu, který vedl k odstranění homosexuality ze seznamu psychických problémů.²³ Navíc jsme teď součástí sociokulturního kontextu, ve kterém se na homosexualitu nahlíží celkem pozitivně jako na zdravé vyjádření sexuální rozmanitosti. Jak tyto změny působí na křesťanskou sexuální etiku? V konečném důsledku se křesťanské chápání morálních problémů neřídí tím, jak se mění pohled okolní kultury na obsah duševního zdraví. Ve skutečnosti existuje mnoho duševních potíží – bipolární porucha, panická porucha, posttraumatická stresová porucha –, které nepředstavují morální problémy, a naproti tomu například závist, lenost či obžerství jsou morální problémy, ale nikoli duševní poruchy. Někteří křesťané by sice v oblasti morálky, duševního zdraví, zákona a v dalších sférách rádi viděli shodu, ale křesťané budou muset zkoumat, čemu věří v otázkách morálky a křesťanské sexuální etiky, zvlášť když se v proměnlivém sociokulturním kontextu v těchto ostatních sférách mění závěry.

1.4 Změna sexuální orientace

Když hlavní asociace duševního zdraví považovaly homosexualitu za duševní poruchu, odborníci poskytovali léčbu, jejímž cílem bylo změnit sexuální orientaci daného člověka z homosexuální na heterosexuální. Tato odborná léčba

-
- 21 Susan D. Cochran, J. G. Sullivan a V. M. Mays, „Prevalence of Mental Disorders, Psychological Distress, and Mental Health Services Use among Lesbian, Gay, and Bisexual Adults in the United States“, *Journal of Consulting and Clinical Psychology* 71 (2003): 53–61; Susan D. Cochran a V. M. Mays, „Physical Health Complaints among Lesbians, Gay Men, and Bisexual and Homosexually Experienced Heterosexual Individuals: Results from the California Quality of Life Survey“, *American Journal of Public Health* 97 (2007): 2048–55; Susan D. Cochran, V. M. Mays, M. Alegria, A. N. Ortega a D. Takeuchi, „Mental Health and Substance Use Disorders among Latino and Asian American Lesbian, Gay, and Bisexual Adults“, *Journal of Consulting and Clinical Psychology* 75 (2007): 785–94; T. L. Hughes, „Lesbians’ Drinking Patterns: Beyond the Data“, *Substance Use and Misuse* 38 (2003): 1739–58; R. J. Lewis, V. J. Derlega, J. L. Griffin a A. C. Krowinski, „Stressors for Gay Men and Lesbians: Life Stress, Gay-related Stress, Stigma Consciousness, and Depressive Symptoms“, *Journal of Social and Clinical Psychology* 22 (2003): 716–29; C. Yelland a M. Tiggeman, „Muscularity and the Gay Ideal: Body Dissatisfaction and Disordered Eating in Homosexual Men“, *Eating Behaviors* 4 (2003): 107–16.
  - 22 Susan D. Cochran a V. M. Mays, „Physical Health Complaints among Lesbians, Gay Men, and Bisexual and Homosexually Experienced Heterosexual Individuals: Results from the California Quality of Life Survey“, *American Journal of Public Health* 97 (2007): 2048–55 (viz výše).
  - 23 Ronald Bayer, *Homosexuality and American Psychiatry: The Politics of Diagnosis* (Princeton: Princeton University Press, 1987).

zahrnovala psychoanalýzu,²⁴ behaviorální terapii²⁵ a averzní terapii²⁶, stejně jako skupinové terapie²⁷ z řady podobných teoretických směrů. Publikovaná úspěšnost byla zhruba 30%, i když se jednotlivé studie různily v tom, co se pokládalo za úspěch, počínaje tím, že klienti sami nebo terapeuti/psychoanalytici uváděli snížení přitažlivosti k stejnému pohlaví, odpovídajících fantazií a/nebo homosexuálního chování, až po zprávy od klientů či terapeutů/psychoanalytiků o vyšší přitažlivosti k opačnému pohlaví, odpovídajících fantaziích a/nebo o chování vedoucím k heterosexuálnímu manželství.

Novější výzkumy naznačují, že někteří kliničtí specialisté dosud poskytují terapii pro změnu sexuální orientace,²⁸ a dvě nedávné studie naznačují, že u některých lidí, kteří se o tuto změnu pokoušejí, je změna sexuální orientace možná. První z těchto studií vedl Robert Spitzer a publikoval ji roku 2003. Spitzer sledoval 200 lidí, kteří tvrdili, že mají změněnou sexuální orientaci. Vedl s nimi rozhovory a jejich tvrzení o změně dokládal tím, že sledoval, co říkali o tom, jací byli předtím, než se o tuto změnu pokusili, a jací byli v době rozhovoru.

-
- 24 J. A. Hadfield, „The Cure of Homosexuality“, *British Medical Journal* (7. června 1958): 1323–26; Lawrence Hatterer, *Changing Heterosexuality in the Male: Treatment for Men Troubled by Homosexuality* (New York: McGraw-Hill, 1970).
- 25 William Freeman a Robert G. Meyer, „A Behavioral Alteration of Sexual Preferences in the Human Male“, *Behavior Therapy* 6 (1975): 206–12.
- 26 Nathaniel McConaghy, „Subjective and Penile Plethysmograph Responses to Aversion Therapy for Homosexuality: A Follow-up“, *British Journal of Psychiatry* 117 (1970): 555–60; „Is a Homosexual Orientation Irreversible?“ *British Journal of Psychiatry* 129 (1976): 556–63; M. J. MacCulloch a M. P. Feldman, „Aversion Therapy in Management of 43 Homosexuals“, *British Medical Journal* 2 (1967): 594–97.
- 27 L. Birk, „Group Psychotherapy for Men who are Homosexual“, *Journal of Sex and Marital Therapy*, 1 (1974): 29–52. Frank S. Pittman a C. D. DeYoung, „The Treatment of Homosexuals in Heterogeneous Groups“, *International Journal of Group Psychotherapy* 21 (1971): 62–73; J. Munzer, „Treatment of the Homosexual in Group Psychotherapy“, *Topical Problems of Psychotherapy* 5 (1965): 164–69; R. A. Truax a G. Tourney, „Male Homosexuals in Group Psychotherapy“, *Diseases of the Nervous System* 32 (1971): 707–11.
- 28 Houston MacIntosh, „Attitudes and Experiences of Psychoanalysts“, *Journal of the American Psychoanalytic Association* 42:4 (1994): 1183–1207. MacIntosh uveřejnil údaje založené na částečné nahodilém dotazníkovém šetření mezi psychoanalytiky (na otázky odpovědělo neobvykle vysokých 67,5 % dotazovaných). 274 respondentů uvedlo, že celkem pracovali s 1215 homosexuálními pacienty. O léčených homosexuálních pacientech psychoanalytici uvedli, že 276 (22,7 % z celkového počtu, což odpovídalo 23,9 % léčených mužů a 20,2 % léčených žen) jich změnilo svou sexuální orientaci z homosexuální na heterosexuální a 84 % pacientům terapie „významně prospěla“ (poměr pohlaví tu byl opět téměř totožný a činil 85,3 % mužů a 81,3 % žen). Muži i ženy procházeli psychoanalýzou v průměru čtyři roky.

Sám jsem se podílel na jiném nedávném výzkumu, zda se sexuální orientace může změnit.²⁹ Spolu se Stantonem Jonesem z Wheaton College jsem pracoval na dlouhodobém pozorování změny orientace za přispění náboženských vlivů. Informovali jsme o údajích ze skupiny 98 osob, které se na začátku snažily o změnu s pomocí křesťanů spolupracujících s organizací Exodus International. Ti, kdo se o tuto změnu pokoušeli, uváděli průměrný pokles přitažlivosti k stejnému pohlaví a mírnější nárůst přitažlivosti k pohlaví opačnému. Tyto průměry naznačují, že jednotliví účastníci měli pozitivnější výsledky, zatímco jiní nikoli.

V době původního zveřejnění našich výsledků jsme měli účastníky rozdělené podle toho, co říkali o svých snahách o změnu. Kategorie jako „úspěch“ a „neúspěch“ jsme používali pouze s ohledem na cíle samotných účastníků, pokud šlo o změnu přitažlivosti či orientace. Celkově účastníci spadali do šesti skupin. 15 % patřilo do kategorie, kterou jsme nazvali *Úspěch: úplná změna* (tedy přechod od homosexuality k heterosexuality), zatímco 23 % jsme zařadili od skupiny *Úspěch: zdrženlivost* (snížení přitažlivosti k stejnému pohlaví natolik, že daný člověk hovořil o své svobodě žít zdrženlivě, aniž by to pro něho bylo břemenem jako dřív). Další 29 % účastníků spadalo do kategorie *Pokračující úsilí o změnu*, což znamenalo, že k určitému poklesu přitažlivosti u nich došlo, ale ne natolik, aby o sobě mohli prohlásit, že prožili úspěch. Patnáct procent účastníků bylo označeno jako *Bez odezvy* na úsilí o změnu. Kategorii *Neúspěch: zmatení* tvořila 4 %, zatímco 8 % bylo označeno jako *Neúspěch: homosexuální identita*.

Naše aktualizované výsledky po šesti až sedmi letech úsilí o změnu naznačovaly, že průměrné dosažené změny mají schopnost vydržet. Podobně, jako tomu bylo u změn hlášených po třech letech snahy o změnu, se přitažlivost k stejnému pohlaví v průměru snížila víc, než nakolik se zvýšila přitažlivost k opačnému pohlaví (či k heterosexuality). V tomto hodnocení jsme se lidí ptali, jak by se označili ve světe dříve použitých kategorií, a skupina *Úspěch: úplná změna* (přechod k heterosexuality) se rozrostla na 23 % zbývajících vzorku, zatímco *Úspěch: zdrženlivost* na 30 % vzorku.

Pro ty, kdo uvažují o tom, že by se pokusili o změnu, jsou sice tato zjištění důležitá, ale většina lidí změnu sexuální orientace nezakouší; hlášené změny jsou přinejlepším považovány za posun na kontinuu přitažlivosti, nikoli za kategorický přechod od homosexuální k heterosexuální orientaci. Ve skutečnosti většina lidí, kteří hlásí heterosexuální výsledek, přiznává, že i tak je stejné pohlaví někdy přitahuje.

---

29 Stanton L. Jones a Mark A. Yarhouse, *Ex-Gays?* (Downers Grove: IVP, 2007); Stanton L. Jones a Mark A. Yarhouse, „Ex-Gays? An Extended Longitudinal Study of Attempted Religiously Mediated Change in Sexual Orientation“ (předneseno 9. srpna 2009 na výroční konferenci Americké psychologické asociace v Torontu ve státě Ontario).

Nakolik je tedy výzkum této změny podstatný pro morální debatu, jíž dnes církev čelí? Co kdyby, v nejkrajnějším případě, tuto změnu neprožil nikdo? Ačkoli tomu tak nebylo, když se podíváme na debatu o tom, zda se homosexuální orientace může změnit, křesťané chápou, že možnost změny není pro morální debatu bezprostředně významná. Křesťanská sexuální etika je součástí širší identity, která je zakotvena ve věrnosti Boží zjevené vůli a respektování Boha ve svém životě. Z křesťanského hlediska platí, že pokud je Boží zjevenou vůlí, aby k plnému genitálnímu styku docházelo pouze v kontextu celoživotního heterosexuálního svazku, pak je základním problémem homosexuální chování spíše než přitažlivost k stejnému pohlaví nebo homosexuální orientace. I když se přitažlivost ani orientace nezmění, sexuální etika zůstává, a tak věřící musí přijmout zodpovědnost za to, zda a jak budou své impulzy projevovat svým chováním. V tomto smyslu jsou v této oblasti všichni lidé schopni přizpůsobit se Boží vyjádřené vůli. Kultura, která nevidí žádný důvod odolávat impulzům vyvolávajícím dojem sebevyjádření, bude tuto odpověď vnímat jako cizí a příliš radikální. V podstatě žijeme v kultuře seberealizace, přičemž sexuální seberealizace je jedním z nejvýraznějších příkladů toho, jak se lidé v naší kultuře projevují.³⁰

1.5 Závěrečné myšlenky o významu vědy pro křesťanskou sexuální etiku

Jakou úlohu hraje věda v tom, jak křesťané uvažují o lidské sexualitě, konkrétně o homosexualitě a homosexuálním chování? Věda nabízí důležité poznatky pro naše chápání řady jevů kolem nás, v neposlední řadě i homosexuality a jejich projevů. Na obtížné morální otázky, které dnes vyvstávají, však věda odpovědět neumí. Vědecké metody mohou vypovídat o tom, co se vyskytuje a co je měřitelné, o tom, co lidé dělají, a možná také poukázat na faktory, jež mohou přispívat k impulzům a vzorcům určitého chování nebo souvisí s širšími pojmy, jako je určitá orientace. Věda nám však nemůže říct, jací bychom *měli* být, jak bychom *měli* žít či jakými impulzy bychom se *měli* řídit. Studenti, kteří absolvovali základy filozofie, rozpoznají naturalistický omyl, tedy sklon zaměřovat to, co je, za to, co by *mělo* být. Na otázky spojené se záměrem pro lidskou existenci, s morálkou a etikou je nutno odpovídat něčím víc než jen tím, co lze měřit vědeckými metodami, jakkoli jsou tyto metody důležité.

Nyní se obrátíme k často přehlíženému pojmu, klíčovému pro nuancované křesťanské chápání homosexuální přitažlivosti, orientaci a chování: k sexuální identitě.

---

30 Biblické obrazy pro věřícího v dané kultuře však vykreslují křesťanský život jako takový, v němž věřící čelí výzvám (2Tm 2,1–15). Co znamená být Kristovým následovníkem, Pavel často přibližuje pomocí metafor z oblasti vojenství (Ef 6,10–11; 1Tm 6,12) a sportu (1 K 9,24–27; 2Tm 4,7).

2. Sexuální identita

Nedávno jsem přepisoval jednu kapitolu pro revidované vydání knihy o křesťanské etice v poradenství a příbuzných psychologických disciplínách. Původně se ta kapitola jmenovala „Homosexuální klient“. V revidovaném vydání nese název „Sexuálně menšinový klient“. Tuto změnu jsem sám doporučil a vnímám, že zrcadlí posun, k němuž v naší kultuře došlo za pouhých několik posledních let: o identitě dnes mluvíme víc než kdy dřív. Sexuální identita se týká nálepkování, k němuž dochází, když se někdo označí za gaye, heterosexuála či bisexuála. K dalším nálepkám patří například queer.* Tato fascinace nálepkováním představuje zajímavý vývoj a měli bychom ji chápat v kontextu rodícího se hnutí osob označovaných jako menšinově orientovaní; početně tvoří menšinu na základě vytvořené identity, spojené s jejich prožitky přitažlivosti k stejnému pohlaví.

Většina lidí hovoří o přitažlivosti k opačnému pohlaví.³¹ Označují se za heterosexuály a utvářejí si identitu, která je odrazem této zkušenosti. Jejich identita je jak veřejná (ostatní je znají jako heterosexuály), tak soukromá (sami o sobě uvažují jako o heterosexuálech). Toto prožívání vývoje identity je tak běžné, že zřídka kdy bývá zkoumáno.³² Menší procento lidí však mluví o přitažlivosti k témuž pohlaví a ještě menší procento lidí prožívá tak soustavnou či nepolevující přitažlivost k stejnému pohlaví, že by řekli, že jsou na stejné pohlaví zaměřeni (tj. že stejnopohlavní sexualita představuje jejich orientaci). Edward Laumann a jeho kolegové uvádí, že 6,0 % dospělých mužů a 4,4 % dospělých žen uvádí přitažlivost ke stejnému pohlaví a že se 2,0 % dospělých mužů a 0,9 % dospělých žen hlásí k homosexuální orientaci.³³

Tím se dostáváme k definici sexuálních menšin a k tomu, proč jsem považoval za užitečné změnit název výše zmíněné revidované kapitoly. Lidé, kteří prožívají přitažlivost ke stejnému pohlaví, jsou početně v menšině. Samotné označení sexuální menšina či menšinově orientovaný lze používat bez ohle-

* V originálu věta zní: „Other labels include curious, queer, bi-curious, and questioning.“

31 I v akademických kruzích se mění způsob vyjadřování a místo výrazu „opačné“ pohlaví se upřednostňuje označení „jiné“ pohlaví. Tento přístup pochází většinou od jedinců z transgender komunity. Upřednostňují toto všeobecné označení, které zahrnuje i transsexuály, transvestity, intersexuály a další, protože „opačný“ vymezuje binární pohled na biologické pohlaví, kde se předpokládá, že muž a žena jsou normou. Samozřejmě tento postoj nezastávají v transgender komunitě všichni; někteří věří v binární pohled jako normativní a svou vlastní zkušenost s genderovou identitou a souvisejícími otázkami řeší ve světle tohoto chápání.

32 Roger L. Worthington, Holly B. Savoy, Frank R. Dillon a Elizabeth R. Vernaglia, „Heterosexual Identity Development: A Multidimensional Model of Individual and Social Identity“, *The Counseling Psychologist* 30:4 (2002): 496–531; Jonathan J. Mohr, „Heterosexual Identity and the Heterosexual Therapist: An Identity Perspective on Sexual Orientation Dynamics in Psychotherapy“, *The Counseling Psychologist* 30:4 (2002): 532–66.

33 Edward O. Laumann, John H. Gagnon, R. T. Michael a S. Michaels, *The Social Organization of Sexuality* (Chicago: University of Chicago Press, 1994).

du na nálepku dané identity, a tak budu sexuálně menšinové definovat jako „jedince s homosexuální přitažlivostí či chováním bez ohledu na to, jak sami sebe identifikují.“³⁴ Jako zvlášť podstatné se to jeví pro křesťany, z nichž někteří nepřijímají nálepku homosexuální identity, ačkoli třeba připouštějí, že je stejné pohlaví trvale přitahuje. Odmítají pouze tuto nálepku, nikoli realitu tohoto svého prožívání. Jak ale dochází k tomu, že lidé přijmou označení menšinově orientovaný? Jak může tato nálepka či označení vyjadřovat, jak daný člověk vnímá sám sebe? O tomto směru výzkumu se hovoří jako o zkoumání vývoje sexuální identity a my se nyní na tento výzkum podíváme, abychom pochopili klíčové ukazatele ve vývoji a syntéze sexuální identity v průběhu doby.

2.1 Vývoj a syntéza sexuální identity

Na počátku je důležité pochopit, že výzkum sexuální identity je založen na vzpomínkách dospělých, kteří se ohlížejí zpět na svůj život a identifikují klíčové milníky v utváření své identity. Lepším způsobem, jak vývoj identity zkoumat, by bylo dlouhodobě pozorovat děti, abychom viděli, jak se v jejich životě tento proces odvíjí během dospívání až po mladou a střední dospělost. Nicméně dosavadní výzkum je založen na otázkách, na něž odpovídají dospělí, kteří se zpětně dívají na svůj život. Samotné otázky vycházejí z toho, jak výzkumníci chápou sexuální identitu a klíčové události, které se mohou podílet na tom, jak se ji člověk později v životě rozhodne označit.

Takto získané poznatky bývaly chápány prostřednictvím modelů vývoje identity. Původní modely vývoje homosexuální identity předpokládaly, že mužská a ženská zkušenost budou totožné. Pokud znáte rané modely vývoje rasové identity, pak základní přístup modelů vývoje sexuální identity pochopíte, přinejmenším ty první. Obvykle začínaly uvědoměním, že daný jedinec cítil něco jiného než ostatní jeho vrstevníci a že tento rozdíl byl způsoben genderovým nesouladem či pocity náklonnosti, které mohly být matoucí.³⁵ V další fázi směřuje k rozpoznání možnosti, že je gay. Poté si je stále víc jist svou identitou gaye, což nakonec vede k hrdosti na to, že je gay, která posléze přejde ve vyváženější pohled, kdy člověk rozpoznává, co je v homosexuální i heterosexuální komunitě dobrého a špatného.

---

34 Lisa M. Diamond, „A Dynamical Systems Approach to the Development and Expression of Female Same-Sex Sexuality“, *Perspectives on Psychological Science* 2:2 (2007): 142.

35 Vivian Cass, „Homosexual Identity Formation: A Theoretical Model“, *Journal of Homosexuality* 4 (1979): 219–35. Podle Casse se homosexuální identita vyvíjí takto: (a) zmatek v otázce identity (jedinec pochybuje o své identitě kvůli přitažlivosti k stejnému pohlaví), (b) porovnávání identity (dochází k závěru, že se tím, jak ho přitahuje stejné pohlaví, liší od ostatních), (c) tolerance vůči dané identitě (předpokládá, že je nejspíš gay), (d) přijetí identity (přijímá identitu gaye), (e) hrdost na vlastní identitu (hrdost na identitu gaye) a (f) syntéza identity (identifikace sebe sama jako „gaye“ je oslabena a stává se jednou součástí toho, kým daný jedinec je).

Tyto počáteční modely vývoje homosexuální identity byly brzy zpochybněny oddělenými modely vývoje mužské homosexuální a lesbické sexuální identity.³⁶ Když pak sexuální menšiny dál narůstaly a nuancovaly své prožitky, objevily se modely vývoje bisexuální identity³⁷ a později ještě modely vývoje sexuální identity etnických menšin.³⁸ Bisexuálové v homosexuální komunitě poukazovali na to, že mají odlišné vývojové zkušenosti, neboť je přitahovalo stejné i opačné pohlaví, zatímco příslušníci etnických menšin, které přitahovalo stejné pohlaví, dávali najevo, že i oni mají odlišné prožitky a že existující modely pracovaly převážně se vzorky z bílé populace.

V existujících modelech vývoje identity byla nedostatečně zastoupena ještě další skupina – ti, kdo nedosáhli homosexuální (či lesbické nebo bisexuální) syntézy identity. Existuje skupina lidí, kteří se neidentifikují jako gayové – zdá se, že odmítají být spojováni s homosexuální identitou i s lidmi a organizacemi, kteří gay identitu podporují – a vznik jejich identity podle všeho není v různých modelech vývoje identity dostatečně objasněn.³⁹

Tehdy jsem přišel s myšlenkou, že na rozhodnutí integrovat pocity homosexuální přitažlivosti do syntézy gay, lesbické nebo bisexuální identity mohou mít vliv osobní a náboženská přesvědčení a že klíčová fáze možná zahrnuje kognitivní proces přisuzování nebo tvorby významu.⁴⁰ Přitom jsem uznával, že mladý člověk může docela dobře procházet obdobím zmatku ohledně své identity, neboť prožívá, že ho přitahuje stejné pohlaví a že se pak snaží porozumět, co pro něj přitažlivost k stejnému pohlaví znamená (fáze atribuce, tj. určitému chování přisuzovat význam nebo příčiny). Například v naší malé

---

36 S. R. McCarn a Ruth E. Fassinger, „Revising Sexual Minority Identity Formation: A New Model of Lesbian Identity and Its Implications for Counseling and Research“, *The Counseling Psychologist* 24:3 (1996): 508–34; J. Sophie, „A Critical Examination of Stage Theories of Lesbian Identity Development“, *Journal of Homosexuality* 12:2 (1986): 39–51.

37 R. C. Fox, „Bisexual Identities“, in *Lesbian, Gay, and Bisexual Identities over the Lifespan: Psychological Perspectives* (ed. A. R. D’Augelli a C. J. Patterson; Oxford: Oxford University Press, 1995), 48–86.

38 C. S. Chan, „Issues of Identity Development among Asian-American Lesbian and Gay Men“, *Journal of Counseling and Development* 68 (1989): 16–20.

39 O těch, kdo nezapadají do určitých narativů, napsal Miroslav Volf zajímavý postřeh: „Ti, které jsme z moderního příběhu o ‚zahrnutí‘ v zájmu svého pohodlí raději vypustili, protože nelibě narušují integritu zápletky s ‚dobrým koncem‘, si žádají dlouhý a hrůzný kontrapříběh ‚odmítnutí‘.“ (Volf Miroslav. *Odmítnout nebo obejmut?: totožnost, jinakost a smíření v teologické reflexi*. Praha: Vyšehrad, 2005, 70.) Podle mých zkušeností žijí ti, kdo se s gay identitou neztotožňují, ve velmi obtížném kontranarativu sociálního vyloučení – často jak z homosexuální komunity, tak z komunity křesťanské.

40 Mark A. Yarhouse, „Sexual Identity Development: The Influence of Valuable Frameworks on Identity Synthesis“, *Psychotherapy* 38 (2001): 331–41. Model vlivu hodnotových rámců na syntézu sexuální identity má pět fází: (a) zmatek/krise identity, (b) atribuce identity, (c) vyloučení identity versus prudký rozvoj identity, (d) přehodnocení identity a (e) syntéza identity.

studii menšinově orientovaných křesťanů jeden dotazovaný muž sdílel svoji zkušenost, kdy se cítil jako outsider: „Nikam nepatříte. (...) Nepatříte ke gayům. Měl jsem spoustu přítelkyň. Prostě jsem si připadal jako outsider. V dětství to tak hrozné nebylo, protože jsem se o to v podstatě nestaral. Ale v pubertě, jak jsem dospíval, to pro mě znamenalo strašně moc.“⁴¹

Nejběžnější atribucí u většiny dospělých, kteří o tomto období svého života mluví, je, že jejich pocity přitažlivosti signalizují homosexuální identitu. Myslím tím to, že své pocity přitažlivosti přisuzují tomu, že jsou kategoricky odlišní lidé, jejichž identita je formována v přímé souvztažnosti s jejich přitažlivostí k stejnému pohlaví. Další atribucí může být, že jejich pocity přitažlivosti jsou odrazem lidské hříšnosti, podobně jako by atypické hladiny neurotransmiterů v mozku (např. serotoninu či dopaminu) mohly signalizovat pád a vést u daného člověka k depresi či úzkosti.

Po počátečních atribucích by si pak jedinec mohl vytvořit identitu jako gay, což je proces, který obvykle nevyžaduje mnoho přemýšlení, ale jde spíš o jakési předjímání homosexuální identity z toho důvodu, že daný mladý člověk nemá k dispozici žádné alternativní atribuce a nedokáže si své prožívání vysvětlit jiným způsobem. Naproti tomu menší počet mladých lidí by svou identitu mohl rozšířit za hranice přitažlivosti k stejnému pohlaví a začít o sobě uvažovat jinak. K tomu například dochází, když křesťan utváří svou identitu „v Kristu“, a nikoli kolem přitažlivosti k stejnému pohlaví. Jedinec se k původnímu rozhodnutí o identitě mohl za nějaký čas vrátit, zhodnotit, nakolik pro něj bylo úspěšné, a případně v otázce identity zkoumat další možnosti. Nakonec však syntetizuje svou identitu jako gay nebo se rozhodne neidentifikovat se jako gay, protože svou identitu vytvořil kolem jiných aspektů toho, kým je jako člověk. Tato zkušenost syntézy identity se vyznačuje také kongruencí.* Daný člověk je schopen žít a identifikovat se tak, aby to odpovídalo jeho přesvědčením a hodnotám. (K tomuto modelu a myšlence kongruence se ještě vrátím, protože jsou důležité pro křesťany, kteří se snaží vyřešit konflikty ohledně sexuální identity ve svém životě.)

Důraz na modely vývoje sexuální identity se v posledních letech posunul k diskusím o klíčových přelomových událostech v životě menšinově orientovaných jedinců. Teoretici a výzkumníci byli s různými modely etap vývoje sexuální identity nespokojeni, vyjadřovali pochybnosti o tom, zda je syntéza opravdu udržovaná, a vznášeli k tomuto směru výzkumu celou řadu dalších

---

41 Mark A. Yarhouse, Heather L. Brooke, Paula Pisano a Erica S. N. Tan, „Project Inner Compass: Young Adults Experiencing Sexual Identity Confusions“, *Journal of Psychology and Christianity* 24:4 (2005): 357.

* Poznámka překladatele: V psychologii pojem kongruence znamená shodu mezi sebepojetím a chováním, tak zejména v rogeriánském pojetí.

otázek. Přelomové či milníkové události pak označují vztažné body ve vývoji sexuální identity menšinově orientovaných. Jsou to prožitky, které mnozí příslušníci sexuálních menšin zmiňují jako součást své minulosti.

Odklon od modelů vývoje sexuální identity k teoriím a výzkumu zaměřeným na milníkové události je odrazem určitých problémů a nedostatků některých raných modelů vývoje identity. Zaměření na milníkové události také vznáší otázku o roli atribucí a tvorby významu jako důležitých kognitivních procesech, které mohou zapadnout, pokud se na ně výzkum nebude konkrétně ptát. Ještě se vrátíme k důležitosti toho, jaký význam přikládáme sexuální přitažlivosti v kontextu života a identity daného člověka.

2.2 Milníkové události

Milníky jsou v základním významu kamenné patníky, umístěné podél cesty, aby označovaly vzdálenost od různých význačných bodů. Často ukazovaly, jak daleko už poutník ušel nebo kolik cesty mu ještě zbývá. Je zřejmé, proč jako milníkové události v životě člověka často označujeme klíčové okamžiky, které jsou pro daného jedince zvláště významné. Milníkové události se mohou odehrávat v profesní oblasti jako například přijetí do práce či povýšení nebo v oblasti vývoje, kdy psychologové mluví o vývoji řeči, motorickém vývoji a podobně v životě dítěte.

I sexuálně menšinoví jedinci začali ve své vlastní zkušenosti identifikovat milníkové události. Jsou to v podstatě vztažné body v utváření gay, lesbické nebo bisexuální identity. K hlavním milníkovým událostem, které byly rozpoznány, patří první prožitek přitažlivosti k stejnému pohlaví, první zkušenost s homosexuálním chováním vedoucím k orgasmu, označení sebe samého za gaje, lesbu či bisexuála,⁴² odhalení své identity druhým a první homosexuální vztah. Mnozí z gay komunity tvrdí, že průměrný věk, kdy se tito lidé poprvé označí za gaje, je kolem patnáctého roku,⁴³ přičemž homosexuální přitažlivost si uvědomují už zhruba v deseti letech a k prvnímu homosexuálnímu chování vedoucímu k orgasmu u nich dochází kolem dvanáctého nebo třináctého roku. Odhalení vlastní homosexuální identity následuje poté, v průměru kolem osmnáctého roku, obvykle nejprve přátelům a poté možná členům rodiny, přičemž nejprve o tom řeknou matce a teprve pak otci. Zbývající milníkovou událostí, o níž se

---

42 Předkládám tu tři nejběžnější označení sexuálních menšin, ale existuje řada dalších. Mnozí mladší příslušníci sexuálních menšin také z řady důvodů preferují jiný způsob identifikace než podle sexuální identity. Viz Ritch C. Savin-Williams, *The New Gay Teenager* (Cambridge, MA: Harvard University Press, 2005), 167–69.

43 E. M. Dube a R. C. Savin-Williams, „Sexual Identity Development among Ethnic-Minority Male Youths“, *Developmental Psychology* 35:6 (1999): 1389–98. Tato studie pracovala se vzorkem homosexuálních mužů a podobně jako ve většině psychologických studií se zdá, že s větší jistotou chápeme zkušenosti mužů než žen.

v tomto kontextu obvykle mluví, je první homosexuální vztah, který údajně navazují zhruba v devatenácti.

V řadě výzkumů prováděných pod hlavičkou *Ústavu pro studium sexuální identity* jsme identifikovali některé zkušenosti a některé těžkosti, jimž ve vývoji sexuální identity čelí křesťané, kteří mají zároveň menšinovou sexuální orientaci. Například jsme publikovali, že milníkové události ve vývoji identity jsou do jisté míry podobné, tj. přitažlivost k stejnému pohlaví si začali uvědomovat průměrně ve věku třinácti let, průměrně v šestnácti nebo sedmnácti následovalo homosexuální chování vedoucí k orgasmu, za gaye se označili zhruba v osmnácti a první homosexuální vztah navázali v průměru mezi osmnáctým a devatenáctým rokem.⁴⁴ Je však důležité uvést, že jsme na základě teorie o sexuální identitě a našich zkušenostech kladli doplňující otázky. Například jsme rozlišovali mezi počáteční atribucí, že daný jedinec je gay, a přijetím nálepky gay. Většina křesťanů v našem výzkumu také nepraktikovala homosexuální chování (méně než 30 %) a ještě méně menšinově orientovaných křesťanů přijímalo nálepku gay identity (14,4 %) nebo trvale udržovalo homosexuální vztah (20,2 %).

To naznačuje, že vývoj identity je pro menšinově orientované křesťany odlišná zkušenost, zvláště když jich tak málo uvádí zkušenosti, které jsou mezi menšinově orientovanými v procesu vývoje a syntézy identity obecně vnímány jako normativní.

V jiném výzkumu, který jsme prováděli na vzorku celé komunity (oproti vzorku vysokoškoláků), jsme uvedli, že k syntéze identity či vyrovnání se s nálepkou vlastní identity a jejímu přijetí jako přesného vyjádření toho, kým daný člověk je, dochází v životě mnohem později, než jsme očekávali. Vzpomeňte si, že podle běžných studií homosexuality dochází k syntéze identity kolem patnáctého roku věku, přičemž pozdější odhalení identity toto označení ještě dále upevňuje. To může být dáno způsobem, jakým jsou studie prováděny, protože se často opírají o výpovědi vysokoškolských studentů nebo starších homosexuálních adolescentů z širší komunity, kteří mohou informovat o konečné homosexuální identitě ke konci období dospívání. Když jsme však zkoumali menšinově orientované křesťany v širší komunitě, zjistili jsme, že ti, kdo se

---

44 Mark A. Yarhouse, Stephen P. Stratton, Janet B. Dean a Heather L. Brooke, „Listening to Sexual Minorities on Christian College Campuses“, *Journal of Psychology and Theology* 37:2 (2009): 96–113. Šlo o první výzkum svého druhu, ve kterém jsme se zaměřovali výlučně na zkušenosti menšinově orientovaných v křesťanských vysokoškolských areálech včetně milníkových událostí ve vývoji sexuální identity a zkušeností menšinově orientovaných v tomto ovzduší. Zajímavé je, že ačkoli mnozí účastníci uznávali, že křesťanské vysoké školy mohou pro menšinově orientované představovat negativní ovzduší – jak o tom svědčí hanlivé označování ze strany ostatních studentů –, jen málokterí chtěli, aby tyto školy změnilly své oficiální učení či přístup v otázce homosexuality nebo homosexuálního chování. Ve skutečnosti se zdá, že mnozí si křesťanskou školu vybrali právě pro konvenčně náboženské učení, které ovlivňovalo tamější pravidla a postoje.

identifikovali jako gayové a zároveň jako křesťané, uváděli, že k tomuto bodu syntézy identity dospěli průměrně v šestadvaceti letech, což je mnohem později, než jsme očekávali. Podobně ti, kdo gay identitu odmítali, poukazovali na to, že k tomuto bodu syntézy identity, tedy k této důvěře ve svou nálepku identity, dospěli průměrně ve čtyřiatřiceti, což znamená ještě pozdější dobu syntézy.

Proč o tolik pozdější? Jak jsem již naznačil, do značné míry to může souviset se způsobem získávání vzorků: Pokud je průzkum prováděn pouze mezi vysokoškolačky, nemělo by nás překvapovat, když „celý příběh“ dospěje ke konci krátce po dvacátém roku věku. Vzorky z širší komunity dospělých odhalují, že se zkušenost vývoje identity může protáhnout mnohem dál za vysokoškolská léta. Skutečnost, že naše vzorky zahrnovaly také křesťany, napovídá, že lidé, kteří svou náboženskou identitu berou vážně, mohou uprostřed nálepek sexuální identity čelit větším nesnázím, neboť homosexuální identita je často chápána jako v rozporu s křesťanskou identitou. Je možné, že k syntéze identity nemůže dojít v dřívějším věku právě vzhledem k tomu, jak obtížným terénem procházejí.

3. Identita a křesťanská víra

Chloe je šestadvacetiletá žena, která od třinácti let prožívá, že ji přitahuje stejné pohlaví. Velkou část své starší adolescence to zkoušela s lesbickou identitou, ale nepocítovala, že je tato identita v souladu s její náboženskou identitou jako křesťanky. Postupně se rozhodla neidentifikovat jako lesba, přestože jí mnoho přátel naznačovalo, že jí bude líp, když se prostě smíří s tím, kým „doopravdy je“. Chloe nepopírá, že zakouší silnou citovou a sexuální přitažlivost k ostatním ženám, ani to, že muži ji přitahují jen málo (pokud vůbec). Je však pro ni nesmírně těžké řešit otázku identity a nálepkování. Pro to, kým je, nemá kromě výrazů, jež v ní vzhledem k její křesťanské identitě a hodnotám vyvolávají vnitřní konflikt, žádné vhodné slovo.

O zkoumání mnohočetných aspektů identity se hovoří jako o *intersekcionalitě*. Tento pojem označuje „způsob, jak se mnohočetné aspekty identity mohou různými způsoby propojovat a vytvářet společenskou realitu.“⁴⁵ Když se o intersekcionalitě hovoří v multikulturním hnutí, často se vztahuje ke zkušenostem osob jiné barvy pleti v kombinaci s neheterosexuálními zkušenostmi – tedy afroamerických či latinskoamerických sexuálních menšin. Tato zkušenost „mnohočetných aspektů identity“ je však docela význačná, podíváme-li se na vztah mezi náboženskou a sexuální identitou, jak je prožívají křesťané, kteří řeší vnitřní konflikt ohledně sexuální identity. Naneštěstí je zejména zkušenost menšinově orientovaných křesťanů v gay komunitě (a někdy

---

45 Janis V. Sanchez-Hucles a Donald D. Davis, „Women and Women of Color in Leadership: Complexity, Identity, and Intersectionality“, *American Psychologist* 65:3 (2010): 171–81.

i v širší kultuře) často přehlížena nebo dokonce zesměšňována,⁴⁶ zvláště pokud křesťané neintegrují své homosexuální prožitky do gay identity. Literatura multikulturního hnutí to označuje jako „intersekcionální neviditelnost“, tedy jev, kdy se na jedince s „křížícími se identitami (...) nahlíží jako na netypické příslušníky skupin jednotlivých identit.“⁴⁷ A ti, kdo své zkušenosti neintegrují do gay identity, jsou dnes jako netypičtí vnímání určitě.

Je důležité pochopit, jak si člověk začne utvářet typickou gay identitu ve světle toho, že ho přitahuje stejné pohlaví, a pak si uvědomit, jak na otázku identity reagují křesťané. K pochopení homosexuální identity může pomoci podívat se na paralelní příklad, který nás přenese mimo oblast kontroverzí kolem homosexuality. Podívejme se na politickou identitu – nebo jinak, zamysleme se, jak si člověk politickou identitu utváří. Rogers Smith píše o tom, jak jedinec začne svou politickou identitu prožívat jako to, kým je jako člověk.⁴⁸ Aby to vysvětlil, vyčlenil „eticky podstatné příběhy“ jako ústřední faktor. Jde o „širokou škálu zpráv, které popisují členství v určité skupině jako nějakým způsobem podstatné pro to, kým její členové skutečně jsou, díky rysům, jimž je dodán etický význam.“⁴⁹ Smithova esej si všímá, že existují etnické i občanské aspekty identity. Etnické aspekty identity jsou „danosti“ existence, zatímco občanské aspekty jsou v podstatě principy, ve které člověk věří. Celkem vzato si člověk může utvářet politickou identitu, která zrcadlí to, jak vnímá sám sebe nebo něco, co je podstatné pro to, za koho sám sebe považuje.

Nálepka homosexuální identity je svého druhu eticky podstatný příběh, jelikož integrace pocitů homosexuální přitažlivosti do gay identity poskytuje člověku určitý soubor vztažných bodů pro to, kým je a jak má o sobě smýšlet. Gay identita se opírá jak o etnické, tak o občanské aspekty, vypůjčíme-li si kategorie, které používá Smith. K etnickým aspektům patří prožívání homosexuální přitažlivosti. Lidé si většinou nevybírají, že je bude přitahovat stejné pohlaví;⁵⁰

---

46 Například v jednom dílu seriálu *Will & Grace* (Dámy, dejte si pauzu) se Jack zamiluje do doučoucí organizace, která slouží bývalým gayům; o této organizaci se zde hovoří jako o „sektě“ a její členové nakonec přiznávají, že jejich pokusy ztělesňovat změnu jsou šarháda.

47 Sanchez-Hucles a Davis, „Women“, 177.

48 Rogers M. Smith, „The Next Chapter of the American Story“, *Chronicle of Higher Education* 69:44 (2003): B10–11.

49 Rogers M. Smith, *Stories of Peoplehood: The Politics and Morals of Political Membership* (New York: Cambridge University Press, 2003), 64.

50 Přísloučným určením „většinou“ tu zohledňujeme zkušenost některých lidí, kteří hovoří o volných aspektech spojených s přitažlivostí a identitou. Například Sue Wilkinsonová, učitelka feministických a zdravotnických studií na Loughborough University, byla v jednom článku citována, jak říká: „Po celé dospívání ani po dvacítce jsem nikdy neprožívala nejistotu ohledně své sexuality. Byla jsem šťastný heterosexuál bez jakýchkoli pochybností. Potom jsem se skrze politickou aktivitu a feminismus, kdy jsem trávila čas v ženských organizacích, změnila. Moje mysl se tím otevřela pro možnosti lesbické identity.“ http://women.timesonline.co.uk/tol/life_and_style/women/relationships/article2002552.ece.

spíš u sebe tyto prožitky zjišťují a často hovoří o tom, že si v dětství připadali „jiní“ a v pubertě cítili, že je sexuálně nebo emocionálně přitahuje stejné pohlaví. Občanský aspekt identity prožívají menšinově orientovaní v tom, že jim gay komunita nabízí neodolatelný pocit, kým jsou jako lidé, v podobě toho, co jinde označují jako „gay skript“, tj. osvojená sociální role, v tomto případě převzatá z gay komunity.⁵¹

Proces vývoje identity, o kterém v tomto pojednání hovoříme, by měl být chápán ve světle tohoto pojetí gay identity. Menšinově orientovaní jedinci mají prožitky, které je oddělují od ostatních; alespoň tak si tyto zkušenosti z dětství vybavují. Poté v pubertě zjišťují, že je přitahuje stejné pohlaví, přičemž tato přitažlivost může být jak sexuální, tak emocionální. Samozřejmě tyto prožitky procházejí určitým filtrem; musí být uspořádány tak, aby danému člověku dávaly smysl. Upřímně řečeno, v případě zkušeností menšinově orientovaných, církev nenabízí nijak zvlášť přesvědčivou vizi identity. Vzhledem k povaze „gay skriptu“ menšinově orientovaní své pocity homosexuální přitažlivosti připisují gay identitě tak, že tento „skript“ přijímají a formulují si sebeurčující atribuci: „Jsem gay.“ Toto je počáteční atribuce, která vysvětluje pocity přitažlivosti, které zakoušejí, a také pomáhá řešit potřebu identity, což je důležité vývojové stadium adolescence.

Samozřejmě ne každý své prožitky homosexuální přitažlivosti integruje do gay identity. Dobře to dokládá náš výzkum i studie prováděné řadou dalších.⁵² Neznamená to, že jsou heterosexuální, ale znamená to, že gay identitu odmítají. Například když jsme se v rámci malého výzkumu mezi menšinově orientovanými křesťany ptali na označování identity, jeden dotazovaný muž vysvětloval, že pro svou sexuální identitu „žádnou nálepku“ nemá:

Řekl bych, že nemám žádnou nálepku, protože dost dobře nemůžu říct, že jsem heterosexuál, když mě sexuálně přitahují muži. A nejsem homosexuál nebo gay, protože si myslím, že to jsou identity, a ne fakt. Odmítám se identifikovat jako

51 Mark A. Yarhouse, *Homosexuality and the Christian* (Grand Rapids: Bethany House, 2010), 49.

52 Viz též Michelle Wolkomir, *Be Not Deceived: The Sacred and Sexual Struggles of Gay and Ex-Gay Christian Men* (New Brunswick, NJ: Rutgers University Press, 2006); Michelle Wolkomir, „Wrestling with Angels of Meaning: The Revisionist Ideological Work of Gay and Ex-Gay Christian Men“, *Symbolic Interaction* 24 (2001): 407–24; Michelle Wolkomir, „Emotion Work, Commitment, and the Authentication of the Self: The Case of Gay and Ex-Gay Christian Support Groups“, *Journal of Contemporary Ethnography* 30:3 (2001): 305–34; L. G. Brzezinski, „Dealing with Disparity: Identity Development of Same-Sex Attracted/Gay Men Raised in the Church of Jesus Christ of Latter-day Saints“ (PhD diss., University of Utah, Salt Lake City, 2000); A. Lee Beckstead a Sue L. Morrow, „Mormon Clients' Experiences of Conversion Therapy: The Need for a New Treatment Approach“, *The Counseling Psychologist* 32 (2004): 651–90.

homosexuál/gay, protože svou identitu nacházím v Kristu a tohle kristovské identity nejsou.⁵³

Když *nedospějí* ke „kristovské“ identitě, mohou tento závěr někteří Kristovi následovníci zakoušet jako neudržitelný. Pro některé věřící je gay identita prostě jen identitou, a tak své pocity přitažlivosti k stejnému pohlaví připisují jiným faktorům, jako je například pád lidstva do hříchu. Přitažlivost k stejnému pohlaví vnímají jako pokušení. To ve skutečnosti může být jedna z nejběžnějších atribucí, která podkopává „gay skript“, a může mít celou řadu podob. Konec konců účinky pádu mohou být tlumeny povahou nebo výchovou, biologickými predispozicemi, prožitky z dětství, vlivy prostředí a celou řadou dalších faktorů.

Před chvílí jsem zmínil, že církev menšinově orientovaným neposkytuje přesvědčivé alternativní vysvětlení, podle kterého by si mohli utřídit své prožívání přitažlivosti k stejnému pohlaví. Pokud to je pravda, je v podstatě pozoruhodné, že si někteří menšinově orientovaní našli způsob, jak si své pocity přitažlivosti utřídit a vysvětlit v souladu s tradiční křesťanskou sexuální etikou. Souhlasit s tradiční křesťanskou sexuální etikou a zdržovat se homosexuálního chování je jedna věc, ale zkoumat ve světle této sexuální etiky vývoj a syntézu identity je něco jiného.

Vraťme se ke zkušenosti Chloe. I když v adolescenci zkoumala stejnopohlavní vztahy, nakonec dospěla k závěru, že homosexuální chování odporuje Boží zjevené vůli pro sexuální vyjádření. Tento závěr a rozhodování, které ji každý den čeká, když se snaží volit v souladu se svými hodnotami, je pro ni dost těžké samo o sobě. Potýká se však i s otázkou identity v tom smyslu, že mnozí lidé z jejího blízkého okolí jsou bez problémů ochotni přijmout ji jako lesbu, ale dost dobře nevědí, jak se k ní chovat, když sama sebe takto nevnímá nebo se tak odmítá identifikovat – když její hodnoty ostře kontrastují s tím, jak ostatní chtějí toto téma orámovat a uspořádat. Pro Chloe je těžké rozumět si s lidmi, které má kolem sebe z gay komunity, ale kteří jí dávají najevo lítost nad rozhodnutími, jimž nerozumějí nebo pro která nedokážou mít plné pochopení. Zároveň je pro ni těžké rozumět si s lidmi v křesťanské komunitě, kteří vidí, že se sama jako heterosexuál neidentifikuje ani nevypráví svědectví o tom, že by u ní Bůh v této oblasti jednal. Pro některé lidi může být svým způsobem přijatelnější přijmout gay nebo lesbickou identitu a je to i pochopitelnější pro jejich komunity, ať již je podpoří nebo odsoudí.

Ve studiích sexuální identity, které jsme prováděli mezi menšinově orientovanými křesťany, jsme zkoumali rozdíly mezi menšinově orientovanými křesťany,

---

53 Mark A. Yarhouse, Heather L. Brooke, Paula Pisano a Erica S. N. Tan, „Project Inner Compass: Young Adults Experiencing Sexual Identity Confusions“, *Journal of Psychology and Christianity* 24:4 (2005): 352–60.

kteří se identifikovali jako gayové, a těmi, kteří gay identitu odmítli.⁵⁴ Zjistili jsme, že ti, kdo se identifikovali jako gayové, s větší pravděpodobností zpočátku vysvětlují své pocity přitažlivosti k stejnému pohlaví jako signál homosexuální identity. Samozřejmě když si o sobě člověk myslí, že je gay, je pravděpodobnější, že bude reagovat způsoby, které tuto identitu potvrzují, například vyhledává další homosexuály a lesby, praktikuje homosexuální chování, nachází zdroje o problematice mužské a ženské homosexuality a tak dále. U těch, kdo gay identitu odmítali, bylo toto jednání méně pravděpodobné.

V souvislosti s faktory mnohočetné identity jsme provedli malý průzkum mezi menšinově orientovanými afroamerickými křesťany. Sledovali jsme tři typy identity: rasovou, náboženskou a sexuální.⁵⁵ Když jsme se ptali na vztah mezi těmito třemi identitami, většina uvedla svou křesťanskou identitu jako primární. Jeden člověk o křesťanské identitě jako primární či významnější dále řekl: „Moje křesťanská identita přesahuje všechny ostatní a vyvažuje je.“⁵⁶

Toto pojetí různých způsobů řešení konfliktů v otázce identity je možné chápat také ve vztahu k různým prožitkům kongruence. Lze rozlišovat mezi *organistickou* kongruencí a *telickou* (účelovou) kongruencí.⁵⁷ Organistická kongruence označuje stav, kdy člověk používá signály ze svých vlastních impulzů jako vodítko pro utváření identity a chování. Předpokládá, že tyto impulzy jsou dobrým a užitečným zdrojem pro utváření identity a pro osobní naplnění. V podstatě z těchto předpokladů nevědomky vychází většina současné klinické psychologie, zejména pod vlivem Carla Rogerse, „tichého revolucionáře“, jehož na člověka zaměřený přístup k poradenství a terapii ovládl krajinu duševního zdraví.

Organistická kongruence je však jen jeden ze způsobů, jak dosáhnout souladu. Dalším způsobem je telická kongruence. Telická kongruence se dívá dopředu na to, kým se člověk stává. Může brát v úvahu záměr a účel – tady a teď i do budoucna – a může se odrážet v touze daného jedince odkládat impulzy stranou nebo být v reakci na ně ukázněný ve prospěch jiného způsobu, jak dosáhnout poznání svého já, smyslu vlastního života a identity.

---

54 Mark A. Yarhouse, Heather L. Brooke, Paula Pisano a Erica S. N. Tan, „Project Inner Compass: Young Adults Experiencing Sexual Identity Confusions“, *Journal of Psychology and Christianity* 24:4 (2005): 352–60.

55 V této studii jsou zohledněny i genderové faktory, ale zkušenosti mužů a žen z afroamerické sexuální menšiny jsme mezi sebou neporovnávali. Tento výzkum necháme na příště.

56 Mark A. Yarhouse, Stephanie Nowacki-Butzen a D. Fredrica Brooks, „Multiple Identity Considerations among African American Christian Men Who Experience Same-Sex Attraction“, *Counseling and Values* 54 (2009): 25.

57 William L. Hathaway, osobní komunikace, 2. listopadu 2009. O tomto rozdílu pojednává také publikace Americké psychologické asociace *Task Force Report on Appropriate Therapeutic Responses to Sexual Orientation* (Washington, DC: American Psychological Association, 2009), 18.

S konflikty ohledně sexuální identity to souvisí v tom smyslu, že menšinově orientovaní si mohou najít mnoho způsobů, jak své vnitřní konflikty vyřešit a dosáhnout pocitu souladu (kongruence).⁵⁸ Někteří, možná většina, mohou reagovat tak, že impulzy, které prožívají, schválí jako morální kompas, který ukazuje směrem ke kongruenci, jež, podle jejich zkušenosti, jen zrcadlí to, kým jsou. Jejich identita (a následné chování) pouze uznává impulzy, které prožívají. Jiní, dnes asi menšina, mohou na vnitřní konflikty ohledně své sexuální identity reagovat pohledem na to, kým by měli být a kým se stávají, a utvářet svou identitu kolem kongruence nalezené v poslušnosti vůči tomuto obsahu identity.

Lidé mohou na prožívaný konflikt mezi svou křesťanskou a sexuální identitou samozřejmě reagovat mnoha způsoby. K nejběžnějším reakcím patří snaha změnit svou sexuální orientaci z homosexuální na heterosexuální. Může to být formou modlitby, kdy člověk prosí Boha, aby ho zbavil přitažlivosti k stejnému pohlaví podobně jako Pavel prosil Boha, aby ho zbavil jeho „ostnu v těle“ (2 K 12,7). A opravdu, tento text mnozí menšinově orientovaní křesťané zmiňují jako vodítko v tom, jak by měli k trvalé či neodbytné přitažlivosti k stejnému pohlaví přistupovat. Každopádně existuje řada křesťanských organizací, jejichž cílem je pomáhat lidem dosáhnout „moci Ježíše Krista osvobození od homosexuality“.⁵⁹ Tím se dostáváme k otázce, jakou dráhu si člověk ve světle svých prožitků homosexuální přitažlivosti pro svůj život zvolí.

4. Řešení vnitřních konfliktů ohledně sexuální identity a životní trajektorie

Tato část se zabývá různými způsoby řešení vnitřních konfliktů ohledně sexuální identity. Raději o nich uvažuji jako o trajektoriích a vyjadřuji tak, že je mnoho drah, kudy se člověk může rozhodnout v životě ubírat. Zdůrazňuji trajektorii, protože něco vypovídá o směru či cestě spíše než o koncovém bodě jako takovém. Uvědomuji si, že po určitých trajektoriích se lidé vydávají právě pro své výslovné přání dosáhnout daného koncového bodu, ale zjistil jsem,

---

58 V empirické studii různých závěrů ohledně identity Trista Carrová („Sexual Minority Christians: A Typology of Identity Outcomes and Tension Resolution“ [PsyD diss., Regent University, Virginia Beach, Virginia, 2010]) píše o dostupném vzorku 177 křesťanů, kteří prožívají přitažlivost k stejnému pohlaví, a rozlišuje několik závěrů ohledně identity, z nichž nejběžnějšími byly: *identifikuje se jako gay/lesbická/bisexuální křesťan(ka)* (50,1 % účastníků), *identifikuje se pouze jako křesťan(ka) – bez sexuální identifikace* (11,9 %) a *vůbec se neidentifikuje jako LGB – pouze křesťanská identita* (10,2 %). Četnost těchto závěrů nemusí být směrodatná, protože zjištěná data pocházejí pouze z dostupného, tedy ne zcela reprezentativního vzorku, ale škála závěrů ohledně identity jistě stojí za pozornost.

59 Úvodní text stránky <http://www.exodusinternational.org/> (navštíveno 12. listopadu 2009). Poznámka překladatele: V době vydání *Theologia vitae* 2022 jsou stránky zjevně neaktuální.

že zaměřovat se výlučně na koncové body může někdy odvádět pozornost od důležitosti samotného směru.

4.1 Trajektorie č. 1: potvrdit homosexuální identitu jako hlavní

Jedním ze způsobů, jak vyřešit vnitřní konflikty ohledně sexuální identity – nazvěme si ho jako *Trajektorie č. 1* – je potvrdit homosexuální identitu jako hlavní pro to, kým je daný jedinec jako člověk. Z historického hlediska to je atypické, ale v současné kultuře je to běžné.

Jeden homosexuální historik rozlišuje napříč kulturami a v dějinách čtyři formy homosexuality.⁶⁰ První z nich je *věkově strukturovaná homosexualita*. Ta je pozorovatelná například v iniciačních obřadech souvisejících s věkem v některých společenstvích na Nové Guineji. Druhou formou je *genderově převrácená homosexualita*. Příkladem tu může být *berdache* („dvoji duch“, což naznačuje, že v daném jedinci sídlí mužský i ženský duch) severoamerických indiánů. Třetí formou homosexuality napříč kulturami je *homosexualita spojená s určitou rolí*. Podle Herdta lze její příklad najít u šamana Čukčů, jehož snaha získat vidění vede na určitý čas k homosexuálnímu chování. Čtvrtá a poslední forma homosexuality je vidět v *moderním gay hnutí*. Tato forma se podle Herdta vyznačuje tím, že jde o hnutí, jehož vznik umožnilo „vyprošťování sexuality z tradic rodiny, rozmnožování a rodičovství“. Moderní homosexuální hnutí se stalo „společenskou a historickou pravděpodobností“, v kulturním kontextu založenou na oddělování osobní a sexuální seberealizace.⁶¹ Tato seberealizace má své těžiště v sebeurčující atribuci „jsem gay“.

První trajektorie tedy obnáší zařazení se jako člena moderního homosexuálního hnutí.⁶² Znamená soukromě se identifikovat jako gay a obvykle se tak označit také veřejně. Homosexuální identita je zde přijímána jako normativní závěr pro vývoj sexuální identity mezi těmi, které přitahuje stejné pohlaví. Homosexuální chování je tedy pokládáno za normální a zdravé vyjádření identity, toho, kým je daný jedinec jako člověk.

---

60 Gilbert Herdt, „Developmental Discontinuities and Sexual Orientation across Cultures“, in *Homosexuality/Heterosexuality: Concepts of Sexual Orientation* (ed. David P. McWhirter, S. A. Sanders a J. M. Reinisch; New York: Oxford University Press, 1996), 224.

61 Tamtéž.

62 Ohledně vlastní identity existuje mnohem víc trajektorií a závěrů než zde zmiňované tři. Avšak pro názornost tu hovořím o těchto třech trajektoriích, abych poukázal na možné způsoby, jak reagovat na stejnopohlavní sexualitu a identitu z hlediska syntézy či dosažení identity. Podobá se to trajektorii jako „rozhodnutí na cestě“, vypůjčím-li si výraz Petera Oulda (*You and Me Together... On-line* článek na stránkách platformy *An Exercise in the Fundamentals of Orthodoxy*. Zveřejněno 19. dubna 2007. Dostupné on-line: <http://www.peter-ould.net/2007/04/19/you-and-me-together/>. Navštíveno 2. prosince 2009). Studii a popis mnoha možných závěrů ohledně identity viz in Carr, „Sexual Minority Christians“.

4.2. Trajektorie č. 2: Posun od homosexuální k heterosexuální orientaci

Trajektorii č. 1 křesťané často odporují tím, co můžeme označit jako *Trajektorii č. 2*, kdy člověk směřuje od homosexuální orientace (základu gay identity) k orientaci heterosexuální (základu heterosexuální identity). Jak máme z křesťanského hlediska chápat snahu o změnu sexuální orientace? Je pochopitelné, když člověk uvažuje o pokusu změnit se, protože křesťané chápou heterosexuality jako normativní. Zároveň tvrzení, že heterosexuality je normativní, nezaručuje, že se sexuální orientace může změnit.

Při výkladu těchto různých trajektorií se chci zaměřit na to, jak mohou reagovat na klíčový verš z Písma, který je v těchto diskusích často citován – na 1. Korintským 6,11. Poté, co Pavel vyjmenovává řadu projevů hříšného chování, prohlašuje: „A to jste někteří byli. Dali jste se však obmýt, byli jste posvěceni, byli jste ospravedlněni ve jménu Pána Ježíše Krista a Duchem našeho Boha.“

V pastorační péči nebo v reakci na sexuální orientaci je důležité se vyhnout dvěma extrémům. Tím prvním je *arogantní optimismus* a přesvědčení, že se všichni lidé s homosexuální orientací mohou změnit se stejnou pravděpodobností.⁶³ Ti, kdo se řídí tímto úhlem pohledu, se nejspíš nacházejí mezi lidmi, kteří se ubírají po *Trajektorii č. 2* a tvrdí, že změnit se může každý, kdo se bude dostatečně snažit nebo bude mít dost víry. 1. Korintským 6,11 chápou tak, že daný člověk býval orientovaný na stejné pohlaví, ale teď už tíhne k pohlaví opačnému.

Druhým extrémem, kterému je třeba se vyhnout, je *cynický pesimismus*. Ten tvrdí, že změnu sexuální orientace nikdo prožít nemůže a že ti, kdo tvrdili, že se jejich sexuální orientace změnila, lhali. Cyničtí pesimisté by mohli 1. Korintským 6,11 chápat tak, že se týká jiných záležitostí, třeba i v sexuální oblasti, ale ne homosexuálních vztahů, které dnes lidé pěstují. Nevidí důvod pokoušet se o změnu a někteří by na základě nedávných revizionistických výkladů 1. kapitoly Římanům dokonce mohli zajít až k tvrzení, že takové pokusy odporují vlastní přirozenosti daného člověka jako homosexuála.

Dalším přístupem k tomuto tématu je *realistická biblická naděje*. Z tohoto hlediska popisuje 1. Korintským 6,11 změnu, ale nemáme žádnou záruku, že tato změna představuje změnu přitažlivosti či orientace; může tu jít spíš o změnu vzorce chování, jímž se daný člověk vyznačuje. Ke změně může dojít i na rovině přitažlivosti či orientace, ale to není považováno za typický či nutný výklad biblických textů.

---

63 Takto se vyjádřil Richard E. Butman (osobní komunikace) v souvislosti s tím, jak církev přistupuje k psychopatologickým jevům. Jeho slova jsem zde přizpůsobil pro naše pojednání o tom, jak církev reaguje na homosexualitu a snahu o změnu sexuální orientace.

Při zdůrazňování změny sexuální orientace může také hrozit nebezpečí, že se z heterosexuality stane modla. Důležitější než heterosexuality je však pro křesťana kristovský život zasvěcený Bohu (např. 2Tm 2,21; 1Te 5,23).

4.3 Trajektorie č. 3: Odklon od gay identity

Další možností, označenou jako *Trajektorie č. 3*, je poskytovat pastorační péči, kdy se člověk odkloní od gay identity, ale nesoustředí se na posun od homosexuální orientace k heterosexuální. Oproti užšímu zaměření *Trajektorie č. 2* na orientaci se *Trajektorie č. 3* soustředí celostněji na sexuální identitu. Pomáhá lidem přemýšlet o tom, kým jsou a jak mají sami sebe chápat a jak druhým sdělovat, kým jsou, místo aby se pozornost omezovala jen na vzorce sexuálního vzrušení a měřítko sexuální přitažlivosti.

Je zajímavé zamyslet se nad tím, jak se někteří křesťané vyjádřili o změně své orientace. V našem výzkumu mezi devadesáti osmi lidmi, kteří se pokoušeli o změnu orientace v rámci křesťanské organizace přidružené k Exodus International, jsme kladli otázku: „Jak vám služba této organizace dosud pomohla?“ Zde je několik odpovědí:

- „Pomohla mi přiblížit mě ke Kristu.“
- „Velice mi pomohla upevnit můj vztah s Bohem, jsem mu teď blíže.“
- „Poskytli mi materiály, které je užitečné si přečíst.“
- „Potřebuji tenhle prostor mezi církví a zbytkem světa, kde můžu být upřímný..., nějaké místo, kde nemusím nic předstírat.“
- „Pomohli mi najít sama sebe.“

Všimněte si, že zmiňované oblasti pomoci hodně souvisí s duchovními tématy jako je například bližší vztah s Kristem či Bohem a schopnost být otevřený a upřímný. Když lidé dostali otevřenou otázku, jak jim daná služba dosud pomohla, nezabývali se tím, jak mění jejich sexuální orientaci.

Podobně jsme účastníky požádali, aby popsali, v jakých oblastech vnímají skutečnou změnu. Zde je několik jejich odpovědí:

- „Řekl bych, že mi tu připomínají Boží důvěrnou péči a to, že mu na mně záleží – že je něžný a že půjde se mnou. Myslím, že v podstatě to, jak tady říkáš, že potýkat se s problémy je v pořádku.“
- „Od té doby, co sem chodím, jsem se sexuálně neprojevoval. Dostali se pod povrch a pomohli mi pochopit, proč jsem dělal to, co jsem dělal.“
- „Myslím, že si Bůh tuhle službu použil k tomu, aby mi ukázal, že můžu mít problémy a stejně být přijímaný.“

Co obnáší vydat se po této trajektorii? Povzbuzují lidi, aby pozorně prozkoumali, jakými výrazy popisují sami sebe a své prožitky, protože způsob vyjadřování může podle mého názoru utvářet, jak bude člověk vnímat svou vlastní identitu.

Každý z nás se rodí do již existujících forem jazykového vyjadřování v kulturně vytvořeném jazykovém systému a pak si tyto formy osvojuje. V procesu socializace se učíme mluvit přijímanými způsoby a zároveň si osvojujeme sdílené hodnoty a ideologii našeho jazykového systému. Naše slova tak vyjadřují konvence, symboly a metafory naší konkrétní skupiny. A nemůžeme mluvit jazykem, který by byl od naší komunity oddělený.⁶⁴

Menšinově orientovaný křesťan má často omezené možnosti, jak ve světle svého křesťanství chápat, že ho přitahuje stejné pohlaví. Na základě narativního pojetí by si snadno mohl vytvořit „dominantní příběh“ či ústřední pohled na sebe a na svět. Mnozí menšinově orientovaní křesťané sami sebe pro svou sexualitu či sexuální impulzy vnímají jako hříšné či špatné. Z tohoto teoretického hlediska člověk z křesťanství přebírá dominantní mluvu, která utváří jeho vnímání sebe sama jako hříšného člověka.

Někteří menšinově orientovaní křesťané si svůj pocit vlastní identity utvářejí kolem běžných významů či konotací spojovaných s nálepkou „gay“. Jsou gay křesťany a zaujímají odlišné postoje, které podle nich ospravedlňují odlišný výklad klíčových biblických textů, ústředních témat v Písmu a tak dále, aby mohli tvrdit, že homosexuální chování je neutrální a jeho morálnost či nemorálnost je nutno posuzovat jako u kteréhokoli heterosexuálního chování (například zda k němu dochází v láskyplném vztahu). V jedné online komunitě zvané gayChristian.net o sobě hovoří jako o křesťanech ze „strany A“. Homosexuální přitažlivost nepovažují za pokušení k hříchu či něco, s čím nebo proti čemu je třeba bojovat; spíše jsou „těmi, kdo žijí v homosexuálních vztazích nebo doufají, že v nějakém jednou žít budou.“⁶⁵

Jiní menšinově orientovaní křesťané si neutvářejí pocit identity kolem běžných významů či konotací spojovaných s nálepkou „gay“. Jsou také gay křesťany, ale zdá se, že v jejich pojetí označení „gay“ spíše zrcadlí skutečnost, že je přitahuje stejné pohlaví. GayChristian.net o nich hovoří jako o křesťanech ze „strany B“, kteří „svou homosexuální přitažlivost chápou jako pokušení a usilují o sexuální zdrženlivý život.“ Pro někoho by to mohlo znamenat, že tito gay křesťané mění běžný význam slova „gay“, neboť z náboženských důvodů odmítají behaviorální vyjadřování svých pocitů přitažlivosti. Tito menšinově orientovaní křesťané to však vnímají tak, že se členy gay komunity sdílejí společnou zkušenost a slovo „gay“ (jako sebeurčující atribuci) používají jako poctivou výpověď o svých

---

64 Dorothy Stroh Becvar a Raphael J. Becvar, *Family Therapy: A Systemic Integration* (6. vyd.; Boston: Allyn & Bacon, 2006), 93.

65 Úvodní text stránky <http://gaychristian.net/> (navštíveno 18. listopadu 2010). Poznámka překladatele: V době vydání *Theologia vitae* 2022 jsou stránky v rekonstrukci.

pocitech sexuální přitažlivosti a výraz rezonance, kterou na této rovině s gay komunitou cítí.⁶⁶

Jsou tu i ti, kteří nálepku gay úplně odmítají. To může být běžnější mezi menšinou orientovanými, kteří neschvalují homosexuální vztahy ani teologické a biblické studie předkládané na podporu takového chování a/nebo vztahů. Tito jedinci někdy bývají označováni jako *exgayové* či *postgayové*. Organizace Exodus International zpopularizovala výraz *exgay*, ačkoli někteří z jejího vedení se v poslední době od tohoto označení odklánějí. Někteří menšinou orientovaní křesťané, mezi nimi i Peter Ould, upřednostňují výraz *postgay*:

Postgay není ontologický, nýbrž vektorový výrok. Pro ty, kdo nejsou zasvěceni do hlubších tajů matematiky, vektor prostě popisuje směr a velikost. Popisuje pohyb, nikoli pozici (tou se zabývá ontologie). Postgay se tedy netýká ani tolik toho, jestli je člověk heterosexuál, nebo gay, ale spíš volby cesty.⁶⁷

V naší vlastní práci, kde jsme zkoumali podobné jedince, jsme používali popisnější (ale poněkud těžkopádný) pojem „neztotožňování se“ s gay identitou. Jak se zdá, tyto a další výrazy sdělují odmítnutí nálepky „gay“, a to buď tak, že daný člověk podle svého chápání není gay, neidentifikuje se jako gay, nebo svou identitu vidí v něčem víc. V souladu s Ouldovým míněním zde hovoříme především o životní trajektorii, nebo vyjádříme-li to jeho slovy, *o volbě cesty*.

U každého z těchto kroků směrem od běžných významů spojovaných s gay identitou se chceme zamyslet nad tím, jak křesťané chápou nálepky sexuální identity ve světle širšího pojetí označování identity, které se váže k tomu, kam člověk sám sebe radí a kde má svůj střed. Jedním ze způsobů, jak křesťané chápou nálepkování a identitu, je, že rozpoznávají lidskou tendenci k chybnému „vycentrování“.⁶⁸ Alespoň částečně to vychází z biblických textů, jako je například Galatským 2,19–20, kde Pavel píše sborům v Galacii o životě v Kristu: „Vždyť já jsem skrze Zákon umřel Zákonu, abych žil Bohu. S Kristem jsem ukřižován: Nežiji už já, ale žije ve mně Kristus. Život, který nyní žiji v těle, žiji ve víře v Syna Božího, který si mne zamiloval a vydal sebe samého za mne.“ Miroslav Volf poukazuje, že tu Pavel píše o chybně vystředěném já a potřebě „nového vystředění“. Tento akt či proces nového vystředění zahrnuje posun od vlastního já k význačnější identitě v Kristu.

66 Nedávným příkladem gay křesťana, který věří, že ho Bůh volá, aby zůstal věrný tradiční křesťanské sexuální etice, je Wesley Hill, *Washed and Waiting: Reflections on Christian Faithfulness and Homosexuality* (Grand Rapids: Zondervan, 2010).

67 Ould Peter. You and Me Together... On-line článek na stránkách platformy *An Exercise in the Fundamentals of Orthodoxy*. Zveřejněno 19. dubna 2007. Dostupné on-line: <http://www.peter-ould.net/2007/04/19/you-and-me-together/> (navštíveno 18. listopadu 2010).

68 Volf, *Odmítnout nebo obejmout?*, 83.

V oblasti sexuální identity začíná skutečně křesťanské chápání uznáním, že může dojít k „difuzi vlastního já“, kdy člověk pasivně dovolí, aby gay identita vytlačila identitu křesťanskou. (Tendence pasivně dovolit, aby jiné zájmy a prožitky vytlačovaly křesťanskou identitu, se projevuje ve všech oblastech života, a tak bychom si neměli myslet, že se to týká pouze otázek spojených se sexuální identitou.) K pasivní difuzi vlastního já dochází s větší pravděpodobností v kulturních kontextech, které podporují myšlenku organistické kongruence (viz část 3 výše). Organistická kongruence předpokládá, že preferovaný výsledek spočívá v uvědomění si a přijetí toho, jak organismus vnímá sám sebe. Umístíme-li tento předpokládaný rámec – který je implicitně podporovaný v širší západní kultuře a jejích institucích duševního zdraví – do širší kultury individualismu a osobního naplnění (seberealizace), nepřekvapí nás, že taková kongruence bude v otázce identity chápána jako normativní závěr. Odpoutat se od nesprávného středu je pak náročnější, protože v tomto kulturním kontextu se pasivní difuze vlastního já stává mnohem pravděpodobnější.

Křesťan může zvažovat nejprve odpoutání se od nesprávného středu a pak „nové vystředění“ svého já. Neznamená to jeho odmítnutí; podle Volfa spíše „nové soustředění ustavuje nejnáležitější a nedobytný střed, který tomuto já umožňuje postavit se lidem a institucím, jež mu mohou hrozit zadušením.“⁶⁹ Menšinově orientovaní křesťané si v procesu „nového vystředění“ často musí hledat cestu s ohledem na gay komunitu a s ohledem na křesťanskou komunitu, zvláště pokud gay komunita tvrdí, že jediná autentická identita je *gay*, zatímco křesťanská komunita prohlašuje, že jediná autentická identita je *heterosexuál*.

Ačkoli pro tento proces odpoutání se od nesprávného středu a „nového vystředění“ neznáme žádnou jedinou správnou cestu, dovolte mi předložit zde několik postřehů o tom, co by mohla na této úrovni obnášet. Prvním faktorem je vzepřít se tendenci k izolovanosti, když se jedinec potýká s otázkami ohledně své sexuální identity. Je to běžná zkušenost, neboť mnoha lidem v církvi je toto téma buď nepřijemné, nebo mohou odmítnutí či přijetí projevovat způsobem, který menšinově orientovaným křesťanům nepomáhá zavázat se k věrnému dodržování Božího slova.

Dalším faktorem je uznat, že homosexuální přitažlivost je součástí prožívání daného jedince, ale ne ústřední či určující stránkou jeho identity. Jde o posun k odpoutání se od nesprávného středu. Dříve provedené trojí rozlišování mezi přitažlivostí, orientací a identitou poskytuje intelektuální prostor pro zkoumání identity a posléze k odpoutání se od nesprávného středu. Přečtěte si, co o rozdílu mezi sexuální orientací a identitou napsal jeden účastník námi prováděného výzkumu:

---

69 Tamtéž, 83.

Orientace naznačuje, že mám určitý přirozený sklon k homosexualitě..., identifikace znamená, jakou nálepkou si člověk dá. (...) Domnívám se, že člověk může mít určitou náchylnost. (...) V mém životě mohou být věci, které mě posunuly směrem k homosexualitě, takže je to pro mě snadnější skok než jiné. To by byla víceméně orientace a kvůli ní se v mém životě staly určité věci..., které mě nasměrovaly k homosexuálním postojům a názorům. Tato orientace pak vedla k identifikaci. Bylo to jako: Dobře, takhle se cítím a tohle si myslím, takže to musí znamenat, že jsem homosexuál. Tyto dvě otázky ve skutečnosti nejsou dvě oddělené záležitosti, ale jsou propojené. Vaše orientace může vést k identifikaci.⁷⁰

Odpoutání se od nesprávného středu může zahrnovat spíš popis svých prožitků přitažlivosti či vlastní orientace (rozdíl mezi přitažlivostí a orientací spočívá v množství, míře a přetrvávání přitažlivosti v čase) než utváření identity kolem těchto prožitků.

Nové vystředění znamená utvořit si pocit vlastní identity kolem jiných aspektů toho, kým je daný jedinec jako člověk, například že se narodil jako muž či jako žena. To by mohly být další „danosti“ existence nebo to, o čem jsme zde mluvili jako *etnických* aspektech identity, případně by to mohly být role jako například matka či otec, manželka nebo manžel. Tyto aspekty mohou zahrnovat to, co by mohlo být označeno jako občanské aspekty identity nebo závazky, přesvědčení a hodnoty, které člověk zastává a které utvářejí jeho identitu jako třeba důležité náboženské závazky, kupříkladu pěstovat svou identitu „v Kristu“ jako ústřední a nejvýznačnější. V podstatě by to pro věřícího mohl být znak nově vystředěného já; daný člověk tedy směřuje od pasivního přijetí konkurenční identity, kdy rozpoznává „difuzi vlastního já“, k níž může dojít nebo ke které již došlo. Poté své já nově vystředí a jako ústřední a určující prožívá svou identitu „v Kristu“.

Co se děje se sexualitou menšinově orientovaného křesťana s nově vystředěným já? Nemluvíme o ztrátě sexuality ani o jejím oslabení. Nehovoříme ani o sexualitě, která se změní z jedné orientace na jinou. To je odlišná záležitost. Když začne docházet k tomuto novému vystředění, daný člověk může o své sexualitě uvažovat podobně jako o většině svého prožívání: Začne přemýšlet o tom, co znamená být dobrým správcem své sexuality a jejího vyjadřování v vztazích.

Správcovství obnáší „pečlivé a zodpovědné hospodaření s tím, co někomu bylo svěřeno.“⁷¹ V celém Novém zákoně i jinde v Bibli nacházíme vyučování, že křesťané mají být dobrými správci toho, co jim bylo dáno (viz Mal 3,6–12; Mt 25,14–30; L 19,13; 1 K 6,2). Menšinově orientovanému křesťanovi je svěřeno

---

⁷⁰ Z autorova archivu.

⁷¹ Heslo „Stewardship.“ In *Merriam-Webster.com Dictionary*, Merriam-Webster. Dostupné on-line: <http://www.merriam-webster.com/dictionary/Stewardship>.

totéž, co je svěřeno všem křesťanům. K tomu, co je křesťanům svěřeno do péče, patří zdroje jako například peníze, ale také rodinné vztahy, čas a samozřejmě i sexualita a její projev. Všechno, co křesťané mají, jim bylo dáno k výslovnému účelu, aby tím vzdávali čest a slávu Bohu. Těm, kteří jsou zcela ponořeni do současné západní kultury, kde vládne nejen individualismus, ale i osobní vlastnictví (a podle některých také pocit vlastní oprávněnosti), je toto tvrzení nepochybně úplně cizí. Křesťané se však od těchto vlastnických postojů ve všech oblastech liší. Nic z toho není naše; nic z toho nevlastníme a dokonce na to ani nemáme nárok.

Nyní se zaměříme na jednu další výzvu pro nově vystředěné já. Konkrétně chceme prozkoumat teologii sexuální identity a alespoň částečnou teodiceu či teologii zla. Jde o teologické pojetí, které musí formovat křesťanovo chápání pádu, bolesti a utrpení.

5. Další výzva pro nově vystředěné já: důvěřovat v Boží dobrý charakter

Jednou z největších teologických, filozofických a v konečném důsledku také pastoračních výzev je otázka, jak chápat, vysvětlovat si a reagovat na zlo, které ve světě existuje. Z mnoha různých projevů zla ve světě zde potřebujeme probrat a lépe pochopit bolest a utrpení. Na to, proč je tu bolest a utrpení, neexistuje jednotný názor a hlavní světová náboženství nabízejí různá vysvětlení. I křesťanství předkládá různé pohledy na utrpení, přičemž žádné vysvětlení není jediným výkladem.

Těžkosti kolem homosexuality vyžadují zamyšlení nad teologií sexuální identity. Co může křesťanství říct k bolesti a utrpení menšinově orientovaných, přinejmenším těch, kteří se rozhodují žít v mezích tradiční křesťanské sexuální etiky, jak o ní v této eseji hovoříme?

Obávám se, že jedním z důvodů, proč mnozí lidé slibují změnu sexuální orientace, je to, že se těžko vyrovnávají s teologií, kde Bůh svrchovaně dopustí, aby se někdo potýkal s určitým přetrvávajícím či neodbytným stavem, zvlášť pokud ten člověk na základě svých zkušeností věří, že se „tak narodil.“ To se dotýká jak Boží svrchovanosti, tak otázky příčin. Za prvé, pokud jde o křesťanské chápání stejnopohlavní sexuality, odpovídající výrok nezní *Bůh mě tak stvořil*, ale spíše *Bůh svrchovaně dopustil, abych prožíval homosexuální přitažlivost*. To věřícím připomíná, že jejich prožitky, zkušenosti, okolnosti a zápasy Boha nepřekvapují. Když tedy křesťan prožívá, že ho přitahuje stejné pohlaví, Boha to nepřekvapuje. To ale není totéž, jako bychom řekli, že Bůh tak člověka tvoří, nebo že když u někoho dopouští homosexuální přitažlivost, jeho záměrem je, aby se stala základem pro tvorbu jeho identity.

Za druhé je důležitá otázka příčin. V části 1.2 jsme hovořili o něčem z toho, co o příčinách homosexuální orientace víme a nevíme. V současné době je

hodně toho, co nevíme. Je však pravděpodobné, že příčiny sestávají z kombinace biologických faktorů a vlivů výchovy. Tyto přispívající faktory nejsou tak určující, jako je barva očí nebo vlasů. Úloha biologických předků spočívá spíše v tom, že mohou pro určité lidi poskytovat určité „postrčení“ ve směru homosexuality. Znamená to, že se člověk „tak narodil“? Na tuto otázku nelze snadno odpovědět prostým „ano“ nebo „ne“. Spíše je to tak, že odpověď bude možná zahrnovat *obojí*, jak „ano“, tak „ne“, pokud lépe pochopíme, co to může znamenat. *Ano* v tom smyslu, že lidé si zkušenost přitažlivosti k stejnému pohlaví nevybírají; „zjišťují“ u sebe, že je stejné pohlaví přitahuje. *Ne* v tom smyslu, že cesta k rozvinutí homosexuální orientace pravděpodobně zahrnuje různé biologické i výchovné přispívající faktory včetně vlivů prostředí. Během dospívání a mladé dospělosti čeká člověka víc rozhodnutí, která u něj mohou posílit prožitky přitažlivosti a jež by mohla začít pocity přitažlivosti spojovat s identitou způsobem, který je poměrně nedávným jevem. V tomto smyslu mě nepřekvapuje, když o sobě člověk říká, že má pocit, že se „tak narodil“, zvlášť pokud u něj nevidím, že by si vědomě vybíral, jaké pohlaví ho bude přitahovat. Jak jsem však již naznačil, lidé činí rozhodnutí ohledně identity a chování.

Oč se tu tedy jedná? Hovoříme zde o světě, kde u sebe člověk „zjišťuje“, že ho přitahuje stejné pohlaví. Tato přitažlivost je výsledkem několika faktorů, jejichž poměrná váha se nejspíš od člověka k člověku liší. Pocity přitažlivosti se vyskytují u poměrně malého procenta lidí, dejme tomu u 4–6 %, a jen zhruba 2–3 % by řeklo, že tyto jejich pocity jsou u nich natolik úporné a trvalé, že je lze považovat za orientaci ke stejnému pohlaví. Když se tato přitažlivost vyskytuje přirozeně, znamená to, že je od Boha? Stvořil to tak Bůh? I to je určité závěr, k němuž někteří lidé podle svého vyjádření dospěli, ale jiní menšinově orientovaní takové uvažování odmítají. Místo toho tvrdí, že jejich pocity přitažlivosti jsou výsledkem pádu a že nebýt porušení světa, stejné pohlaví by je nepřitahovalo – podobně jako by se člověk trpící depresí nepotýkal s nižší hladinou neurotransmiterů serotoninu či dopaminu, která přispívá k návalům deprese. Tato nízká hladina není způsobena osobním hříchem jedince zápasícího s depresí. Existuje však. Nebýt toho, že pád lidstva do hříchu poznamenává každý aspekt stvoření včetně neurotransmiterů, deprese by neexistovala. Lidé, kteří trpí depresí, stojí před rozhodnutími, jak se svým sklonem k depresi naloží a jak se s ním vypořádají, a církev se může stát komunitou, která jim bude v jejich zápase v této oblasti pomáhat.

Menšinově orientovaní křesťané prožívají, že je přitahuje stejné pohlaví. O konkrétních kauzálních mechanismech stejnopohlavní přitažlivosti či homosexuální orientace toho moc nevíme. Tato přitažlivost se jeví jako „přirozená“ v tom smyslu, že člověk na počátku nedělá nic, čím by napomáhal jejímu rozvoji. Tyto pocity přitažlivosti mohou nebo nemusí časem zeslábnout. Má se za to, že ženy mají v průměru proměnlivější vnímání sexuální přitažlivosti než muži. Někteří lidé mohou prožívat významné slábnutí přitažlivosti, ale zdá se, že vět-

šina tuto změnu neprožívá, alespoň ne kategorickou změnu od homosexuální orientace k heterosexuální. Pocity přitažlivosti tedy v průběhu doby podstatně zeslábnout nemusí. Pokud tyto prožitky nejsou oslavovány jako projev Boží touhy po sexuální rozmanitosti, což někteří tvrdí, jakým způsobem chápou své prožitky menšinově orientovaní křesťané ve světle teologie?

Jakákoli alternativa vůči „Boží touze po sexuální rozmanitosti“ bude pravděpodobně začínat uznáním, že „takhle to být nemá“⁷² (viz Ř 8,18–25). Jde o širší a zásadnější otázku, proč mohl Bůh ve své svrchovanosti dopustit okolnosti, ve kterých lidé zakoušejí bolest a utrpení. Jak podotýká Stackhouse, část této bolesti je způsobena našimi rozhodnutími.⁷³ Již jsme však připustili, že bolest menšinově orientovaných se nejeví jako výsledek jejich rozhodnutí. Zjišťují u sebe impulzy či pocity přitažlivosti, o kterých jim je pak řečeno, aby se jimi neřídili, neboť jejich vyjádření spadá mimo Boží záměr pro sexuální intimitu.

Křesťané, o kterých vím, že se s teologií sexuální identity smířili, jsou schopni důvěřovat Božímu charakteru (Jr 29,11; Ř 3,21–26; Žd 12,10). Jinými slovy, vnímají Boha jako důvěryhodného pro to, kým je, a věří v to, co pro ně má v jejich okolnostech připravené, i když tyto okolnosti zahrnují přitažlivost ke stejnému pohlaví, o které se domnívají, že ji nemají dovršovat genitálním sexuální chováním.

V souvislosti s teodicejí nebo alespoň s tím, co označuje jako *částečná* teodicea, Stackhouse dochází po určité filozofické analýze k závěru, že svět, ve kterém žijeme, je „ten správný svět pro náš nynější stav: svět, který nám ukazuje naši nouzi, a poskytuje nám příležitosti růst do osobní zralosti.“⁷⁴ Nebudu zde schopni plně postihnout argumenty v této oblasti bádání, ale postačí, když zmíním, že svět, v němž žijeme, je svět, kde lépe chápeme omezení, které máme sami osobně i jako lidské bytosti obecně. Žijeme ve světě, ve kterém jsme schopni dorůstat v někoho lepšího a zralějšího, než jsme byli dřív; Bůh možná sleduje vyšší cíl, když nechává svět takový, jako je ten, ve kterém žijeme, místo aby ho od těchto příležitostí k růstu a zralosti oprostil.

Stackhouseův výklad mi připomíná dopis, který jsem před několika lety dostal od jednoho příbuzného, jenž vyjadřoval podobné myšlenky. Autor toho dopisu si všímá souvislostí mezi těžkostmi, jimž čelíme, a vytrvalostí a jejím vztahem k víře. Problémy, s nimiž se potýkáme, jsou okolnosti spojené s transcendentními záměry, neboť poskytují příležitost k pěstování vytrvalosti (schopnosti vydržet, přestat těžkosti), což nakonec může přinést posílení víry

---

72 Slova z knihy Cornelia Plantingy Jr. *Breviář hříchu: o věcech, které měly být úplně jinak*. Bratislava: Porta libri, 2003.

73 John G. Stackhouse Jr., *Can God Be Trusted? Faith and the Challenge of Evil* (2. vyd.; Downers Grove: IVP, 2009).

74 Tamtéž, 176.

a křesťanského charakteru (v tomto kontextu křesťanský charakter znamená, stručně řečeno, podobat se Kristu). Pokud jde o svět, ve kterém žijeme, tedy „ten správný svět pro náš nynější stav“,⁷⁵ autor dopisu píše:

Bůh do křesťanského života vkládá aspekty vývoje charakteru, které by (podle mě) jinde než v porušeném světě nebyly možné. *Musíme* tu čelit situacím, kde jsme *skutečně* v pokušení to vzdát, abychom také měli *skutečnou* příležitost vytrvat a díky své vytrvalosti také dosáhnout vítězství víry (i třeba jen malého vítězství), a takto si vytvářet svou vlastní křesťanskou historii, svou vlastní křesťanskou paměť, což je nedílnou součástí našeho individuálního charakteru. Můžeme vidět, čím jsme prošli a jak nás tím Bůh provedl, a jsme připraveni čelit tomu, co nás potká příště, ne díky sobě, ale díky tomu, co už pro nás a v nás Bůh udělal.⁷⁶

Toto poselství platí pro všechny křesťany, kteří žijí v takovémto světě – ve světě, kde nás potkávají těžkosti (Jk 1,2–4). Nemůže homosexuální přitažlivost představovat specifickou těžkost, jež vyžaduje určitou míru víry či vytrvalosti, takže ve skutečnosti může budovat či posílit křesťanský charakter v životě věřícího, který se s ní potýká? Moje zkušenost jako psychologa pracujícího s křesťany, kteří si řeší vnitřní konflikty ohledně sexuální identity, je taková, že křesťané skutečně mohou v průběhu doby růst a také rostou ve své schopnosti důvěřovat Bohu, rostou ve své víře v Boha jako transcendentní bytost a také v tom, nakolik se sami podobají Kristu či projevují křesťanský charakter.

Zdá se, že nejvíc lidé zápasí tehdy, když reagují na cynický pohled na Boha, který ho zobrazuje jako krutého kvůli tomu, co je označováno v podstatě jako „nastavení“ – že křesťané, kteří zakoušejí homosexuální přitažlivost, jsou takto „nastavení“ (Bohem, neboť je svrchovaný a všemohoucí), ale je jim řečeno, aby tyto pocity neprojevovali, alespoň ne genitálním sexuálním chováním. To, do jaké míry lidé s tímto názorem zápasí, hodně souvisí s tím, jak hodnotíme úplné genitální sexuální vyjádření a určitou demokratizaci sexuální seberealizace, kdy všichni lidé mají údajně rovný přístup k tomu, aby naplňovali svůj sexuální potenciál formou genitálního či behaviorálního vyjádření. Veškeré okolnosti, které působí dojemem, že tento sexuální potenciál oslabují, jsou zpochybňovány, i když se jedná o to, co je historicky chápáno jako křesťanská sexuální etika, která se pojí s transcendentními významy a záměry, jež vylučují možnost genitálního vyjádření mezi osobami stejného pohlaví.

V konečném důsledku se cynismus namířený proti Bohu a námitky vůči němu soustředí na jeho charakter. Netýká se to výlučně stejnopohlavní přitažlivosti a sexuální identity; je to spíš tak, že teologie zla, pádu a utrpení vznášá

---

75 Tamtéž.

76 Autorův archiv.

kritické otázky o Božím charakteru. Tyto otázky jsou kladeny v souvislosti s válkou, genocidou, rakovinou, schizofrenií a dalšími problémy.⁷⁷ Jeden významný a osobně znepokojivý rozdíl mezi některými z těchto problémů a homosexuální přitažlivostí spočívá v tom, že v současné kultuře existuje výrazná gay komunita, která lidem prožívajícím homosexuální přitažlivost poskytuje pocit identity a společenství, čímž zpochybňuje tradiční chápání teodiceje ohledně stejnopohlavní sexuality. Jinak řečeno, téma sexuální identity dnes vyostřilo otázku teologie pro naši kulturu, kde se gay identita stala opěrným bodem zpochybňování toho, jaký je Bůh a k čemu volá lidi ohledně věrnosti jeho zjevené vůli.

Jak jsme o tom již hovořili, je důležité pochopit, jaké má sexualita a sexuální vyjádření v životě věřícího místo. Také jsme si ukázali, že se tato problematika neomezuje jen na menšinou orientované. Ve skutečnosti se otázka teologie sexuální identity týká také toho, jak církev chápe manželství a svobodný stav a jakou hodnotu jim přikládá. To je zvláště v protestantském křesťanství zřejmě jedna z nejvíce přehlížených oblastí bádání, která má velký dopad na diskuse o homosexualitě. Nyní se na toto téma zaměříme, abychom mohli rozšířit své chápání možností pro křesťany, kteří prožívají, že je přitahuje stejné pohlaví.

6. Homosexualita, svobodný stav a celibát

Téma křesťanského chápání homosexuality či křesťanské a pastorační reakce na ni souvisí v určitých ohledech s křesťanským pohledem na svobodný stav. Zvláště protestantští křesťané by měli přehodnotit svůj pohled na svobodný stav a na to, jak dáváme najevo, čeho si ceníme v místní církvi. Pokud se většina našich programů bude zaměřovat na manželství a rodiny tak, že to bude znehodnocovat svobodný stav, budeme (byť třeba neúmyslně) lidem zápasícím s homosexuální přitažlivostí sdělovat, že k tomu, aby v Kristově těle mohli najít duchovní domov, musí dosáhnout heterosexuality.

Nedávné vědecké poznatky o křesťanském chápání svobodného stavu naznačují, že samotné manželství nemůže vyjadřovat všechno, co lze z Boží povahy poznat a prožívat. Dobře to ilustruje Lisa McMinnová:

Plnost Boží povahy nemůže vystihovat jeden člověk nesoucí Boží obraz, ani manželství jako model Boží lásky k církvi, ani jeden z tradičních důrazů křesťanství na evangelizaci, svatost či kontemplaci. Boží povaha je nejlépe zastoupena v roz-

---

77 Viz on-line dokument představující hlavní myšlenky knihy Cornelia Plantingy Jr. *Breviář hříchu: o věcech, které měly být úplně jinak* (angl. *Sin: Not the Way It's Supposed to Be*), editoval D. A. Carson. *Sin: Not the Way It's Supposed to Be*. Christ on Campus Initiative; Deerfield, IL: Carl F. H. Henry Center for Theological Understanding, 2010), dostupné on-line: <http://tgc-documents.s3.amazonaws.com/ci/Pantinga.pdf>.

manitosti společenství – mezi muži, ženami, ženatými, vdanými i svobodnými, protestanty, katolíky, mladými, starými, Asiaty, Afričany... Jako jednotlivci nejsme schopni nést ani prožívat Boží plnost.⁷⁸

Co je z toho, co přináší svobodný stav, dostupné pro křesťana, kterého přitahuje stejné pohlaví? Podle Colóna a Fielda je jedním z těchto zisků hlubší pochopení celibátu jako duchovní disciplíny, „ve které cvičíme svou mysl a tělo tím, že je podřizujeme Božím příkazům.“⁷⁹ Takové chápání má historické kořeny a v podstatě zrcadlí význam zacílenosti duchovního užitku z praktikování celibátu. Pokud jsou duchovními disciplínami záměrné skutky či prožitky, které nás mají přitáhnout blíž k Bohu, nebo v průběhu času pěstované určité křesťanské charakterové rysy, pak by tak mohl být chápán i celibát, což by mohlo proměnit určité stigma, které je s ním v současné době spojováno.

Colón a Field dále sdílejí specifické křesťanské úvahy o sexu a vztazích, které obnášejí rozhodnutí pojímat celibát jako duchovní disciplínu:

Uvažování o celibátu jako o duchovní disciplíně nám pomáhá pochopit hodnotu ovládnání sexuálních tužeb uprostřed světa, ve kterém se tato praxe jeví jako přinejlepším směšná a přinejhorším nebezpečná. Sexu se nevzdáváme proto, že bychom ho považovali za zlý, proto, že bychom chtěli sami sebe trestat, nebo proto, že bychom toužili dokázat, že jsme svatější než naši sexuálně aktivní bratři a sestry. Sexuální aktivity se zdržujeme proto, že nám to pomáhá vnímat Boha, sex a křesťanské společenství ve správné perspektivě. Celibát je způsob, jak svým tělem vyjadřovat svou víru, že vládne Bůh, nikoli my. Připomíná nám, že touží po tom, abychom jako křesťané budovali takové vztahy s druhými, které nebudou založeny pouze na sexuální přitažlivosti nebo na biologickém spojení, ale spíše na našem společenství s ním a na tom, že nám na našich bližních záleží.⁸⁰

Tento úmysl uznávat Boha jako toho, kdo vládne, rozhoduje nebo je svrchovaný, lze pozorovat mezi křesťany, kteří nepřijímají gay identitu. V naší studii, kde jsme porovnávali prožitky křesťanů, které přitahuje stejné pohlaví a identifikují se jako homosexuálové, a prožitky těch, kteří se takto neidentifikují, jsme psali o tom, že někteří z těch, kdo se neidentifikovali jako homosexuálové, měli pocit, že identifikovat se jako gay a uctívat Boha v této gay identitě neodpovídá věrně tomu, co pro ně Bůh zamýšlel z hlediska ústřednější identity v Kristu. Podobně někteří účastníci hovořili o svém pocitu, že pro ně Bůh nezamýšlel,

---

78 Lisa Graham McMinn, *Sexuality and Holy Longing: Embracing Intimacy in a Broken World* (San Francisco: Jossey-Bass, 2004), 68; citováno in Christine A. Colón a Bonnie E. Field, *Singled Out: Why Celibacy Must Be Reinvented in Today's Church* (Grand Rapids: Brazos, 2009), 167.

79 Colón a Field, *Singled Out*, 210.

80 Tamtéž, 210–11.

aby měli gay identitu, ale aby mu důvěřovali jako svrchovanému nad jejich stejnopohlavní sexualitou.⁸¹

Druhý přínos svobodného stavu, který s předchozím v určitém ohledu souvisí, spočívá v tom, že „křesťané žijící ve svobodném stavu také musí bezprostředněji řešit otázku křesťanského povolání.“⁸² Autoři pracují s myšlenkou, že pokud je primárním povoláním křesťanů žijících v manželství vychovávat další generaci v těle Kristově, svobodný křesťan hledá povolání jinak a v modlitbách promýšlí „jedinečný plán, který pro nás Bůh má v budování jeho církve a šíření jeho evangelia za hranicemi místního sboru.“⁸³ Ne že by se svobodní křesťané významně nepodíleli na výchově příští generace, ale dělají to jinak, přičemž tyto odlišné způsoby bývají jedinečné a rozmanité a měly by být v životě místního sboru oceňovány a chápány jako povolání.

Někteří křesťané, které přitahuje stejné pohlaví, ale kolem své stejnopohlavní sexuality si identitu neutvářejí, vnímají svou zkušenost jako jedinečnou a jako příležitost díky takto získanému vhledu skutečně sloužit druhým. Nemusí jít o výraznou službu ani se nemusí zaměřovat konkrétně na stejnopohlavní sexualitu, ale může se stát, že z této jedinečné zkušenosti vyroste služba založená na péči, empatii a hluboké křesťanské zralosti.

Další důležitá úvaha přivádí křesťany zpátky do komunity, konkrétně do církve. Když spolu křesťané hovoří o lásce a intimitě, v určitém smyslu říkáme, že genitální sexuální akty nejsou nejdůležitějším vyjádřením lásky, což je významné pro ty, kdo nežijí v manželství, ať už prožívají homosexuální přitažlivost, nebo ne. Dokonce ani v kontextu heterosexuálního manželství není genitální styk nejdůležitějším projevem lásky. Spíš je to tak, že nejdůležitější vyjádření lásky v životě křesťana má být prožíváno v křesťanském společenství, v církvi. K podobnému závěru dochází Wesley Hill: „Jedním z nejpřekvapivějších objevů, které jsem učinil... je, že Nový zákon chápe církev – spíš než manželství – jako primární místo, kde se nejlépe projevuje a zakouší láska.“⁸⁴ Naneštěstí víme, že církev často neplní dobře své poslání být společenstvím, které zrcadlí opravdovou lásku a kde mohou Kristovi následovníci prožívat skutečnou blízkost. Je to ale naše povinnost, a když se církvi bude dařit projevovat lásku a důvěrné přátelství, může to ovlivnit, jak budou lidé reagovat na úmysl vydat se po životní trajektorii věrnosti Bohu v sexualitě a sexuálním vyjádření.

---

81 Mark A. Yarhouse a Erica S. N. Tan, *Sexual Identity Synthesis: Attributions, Meaning-Making and the Search for Congruence* (Lanham, MD: University Press of America, 2004).

82 Tamtéž, 211.

83 Tamtéž.

84 Hill, *Washed and Waiting*, 111.

7. Závěr

Nechci zde naznačovat, že křesťané, které přitahuje stejný pohlaví, nemohou prožít, že tato přitažlivost u nich bude v průběhu času slábnout, jak o tom vypovídají někteří z těch, kdo si to stanovili jako svůj cíl. Někteří zjišťují, že jsou schopni vstoupit do heterosexuálního manželství.⁸⁵ Církev by však svůj pohled na křesťany, kteří u sebe řeší otázku sexuální identity, neměla omezovat na očekávání úplné heterosexuality či heterosexuálního manželství, třebaže nevelký počet věřících skutečně prožívá významnější posun. Mnozí další tak výraznou změnu neprožijí, ale míra duchovní hloubky a zralosti nezávisí na vymýcení homosexuální přitažlivosti ani na zvýšení přitažlivosti k opačnému pohlaví. Pokud věřící neprožívá heterosexuálnost ani významné snížení homosexuální přitažlivosti, může toho hodně zakusit v životě církve a osobním vztahu s Bohem. Pro všechny věřící, svobodné i ženaté a vdané, heterosexuální i homosexuální, tu je ještě jeden zásadní faktor: abychom žili věrně před Bohem, byli mu oddaní a rostli působením Ducha svatého v našem životě stále víc do Kristovy podoby. To děláme v kontextu našich každodenních zápasů, když se stáváme lepšími správci své sexuality, důvěřujeme Bohu, rosteme ve víře a uznáváme, že svůj život můžeme vidět v kontextu Božího svrchovaného a spásného plánu. ■

Komentovaná bibliografie

Colon, Christine A. a Bonnie E. Field. *Singled Out: Why Celibacy Must Be Reinvented in Today's Church*. Grand Rapids: Brazos, 2009. Jeden z nejlepších současných zdrojů o křesťanském pohledu na celibát. Autoři nabízejí velmi pronikavý a povzbudivý pohled na to, co by mohlo znamenat být svobodný a zakotvený v křesťanském společenství.

Hill, Wesley. *Washed and Waiting: Reflections on Christian Faithfulness and Homosexuality*. Grand Rapids: Zondervan, 2010. Homosexuální křesťan zde popisuje svou vlastní životní cestu věrnosti před Bohem.

Jones, Stanton L. a Mark A. Yarhouse. *Ex-Gays? A Longitudinal Study of Religiously Mediated Change in Sexual Orientation*. Downers Grove: IVP, 2007. Dlouhodobý výzkum snah o změnu sexuální orientace skrze službu

---

85 Mark A. Yarhouse, Lisa M. Pawlowski a Erica S. N. Tan, „Intact Marriages in Which One Partner Dis-Identifies with Experiences of Same-Sex Attraction“, *American Journal of Family Therapy* 31 (2003): 369–88; Mark A. Yarhouse a Robin L. Seymore, „Intact Marriages in Which One Partner Dis-Identifies with Experiences of Same-Sex Attraction: A Follow-up Study“, *American Journal of Family Therapy* 34 (2006): 1–11; Mark A. Yarhouse, Christine C. Gow a Edward B. Davis, „Intact Marriages in Which One Partner Experiences Same-Sex Attraction: A Five-Year Follow-up Study“, *The Family Journal* 17:4 (2009): 329–34.

křesťanské organizace. Tato studie byla napsána jako protiváha cynického pesimismu ohledně možnosti změny, ale neměla by být uváděna na podporu arogantního optimismu, že ke změně dochází vždy nebo že jednoznačná změna je pravděpodobná.

Jones, Stanton, L. a Mark A. Yarhouse. *Homosexuality: The Use of Scientific Research in the Church's Moral Debate*. Downers Grove: IVP, 2000. Přehled výzkumu ve čtyřech klíčových oblastech: rozšířenost homosexuality, původ sexuální orientace, zda jde o duševní poruchu a zda se může změnit. Zabýváme se zde využíváním (a zneužíváním) vědy v církevních debatách o homosexualitě.

Marin, Andrew. *Love Is an Orientation: Elevating the Conversation with the Gay Community*. Downers Grove: IVP, 2009. Přináší užitečné principy pro křesťany, kteří se snaží věnovat lidem v gay komunitě tak, že s nimi zůstávají ve vztahu a hledají oblasti vzájemného porozumění a společnou řeč, přičemž odolávají sklonu vyhraňovat se.

Via, Dan O. a Robert A. J. Gagnon. *Homosexuality and the Bible: Two Views*. Minneapolis: Fortress, 2003. Jasná a výstižná výměna názorů kolem klíčových veršů z liberálního a konzervativního křesťanského pohledu.

Yarhouse, Mark, A. *Homosexuality and the Christian: A Guide for Parents, Pastors, and Friends*. Minneapolis: Bethany House, 2010. Tato práce se vrací k diskusi o sexuální identitě spíše než o orientaci. V podstatě klade důraz na identitu a posvěcení místo na seberealizaci.